

ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΧΑΡΑΔΡΑΣ ΑΩΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΥΡΥΤΕΡΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

Στον ημερήσιο και περιοδικό τύπο – τον τοπικό και της Αθήνας – ήρθαν κατά καιρούς στο φως της δημοσιότητας διάφορα άρθρα και σχόλια σχετικά με την αξιοποίηση της χαράδρας του Αώου και της ευρύτερης περιοχής της Κόνιτσας.

Σε πολλά, που προγραμματίστηκαν κατά κάποιον τρόπο, υπάρχει ομοφωνία, απορριπτική ή θετική, σ' άλλα οι απόψεις συγκρούονται, ενώ νέες εναλλακτικές ή συμπληρωματικές προτάσεις συγκεντρώνουν την κοινή αποδοχή.

Έτσι, για παράδειγμα, απορρίπτεται η ιδέα κατασκευής φράγματος από τη Δ.Ε.Η. στο ύψος του Ελευθέρου, διαπιστώνεται διχογνωμία στο θέμα εγκατάστασης τηλεφερίκ από τη μια ή την άλλη πλευρά της Τύμφης, ενώ η σκέψη κατάλληλης διαμόρφωσης του παλιού πεζόδρομου από το Στόμιο και πέρα βρίσκει όλο και μεγαλύτερη απήχηση.

Το περιοδικό μας, συμμετέχοντας με τον τρόπο του στη γενικότερη προσπάθεια αναβάθμισης της επαρχίας – κοινωνικής, οικονομικής, πολιτιστικής – αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στο θέμα της ορθολογικής αξιοποίησης της Χαράδρας Αώου και της ευρύτερης περιοχής, και μέσα από τις σελίδες του προβάλλει κάθε άποψη και πληροφορία που μπορούν να φανούν χρήσιμες.

Έτσι στο αριθ. 7 τεύχος, μεταξύ άλλων, είχαμε επισημάνει την αρνητική θέση του ΕΟΤ στο θέμα του χιονοδρομικού κέντρου της Τύμφης. Η θέση βασίστηκε σε σχετική έκθεση επιστημονικής ομάδας, που είχε συγκροτήσει το Εθνικό Συμβούλιο Χωροταξίας και Περιβάλλοντος το 1981, και τη συνακόλουθη υπαναχώρηση του Υπουργείου Γεωργίας, που υιοθέτησε κατ' αρχήν τη θέση της ομάδας για δημιουργία στη χαράδρα ενός δεύτερου πυρήνα του Εθνικού Δρυμού (πρώτος πυρήνας το φαράγγι του Βίκου).

Οι παραπάνω θέσεις προκάλεσαν οξεία απάντηση του δ/ντή του Ηπειρωτικού Αγώνα κ. Γ. Κυρούση, ο οποίος σε άρθρο του με τίτλο: «Συμποτάρεται χιονοδρομικό Κέντρο της Τύμφης», στο φύλλο της 27-3-86, έγραψε: «Ο Ε.Ο.Τ. παίρνει αρνητική θέση στο θέμα του χιονοδρομικού κέντρου της Τύμφης, εναρμονιζόμενος με τις θέσεις που διατύπωσε η γνωστή μασονία μερικών Αθηναίων .... οικολόγων. Είχαμε καταγγείλει δημόσια τις πρωτοφανείς προκλήσεις αυτών των κυρίων σε βάρος του Ηπειρώτικου λαού που διατυπώθηκαν σε εκπομπές της τηλεόρασης με τον τίτλο τα ελληνικά βουνά. Αποκορύφωμα αυτών ήταν η γνωστή στημένη συζήτηση που παρουσιάστηκε, με θέμα τη χαράδρα Αώου, όπου ο κ. Χατζημπίρος δήλωσε κυνικά και προκλητικά: Πρέπει να αναγνωρίσουμε στους ολίγους το δικαίωμα να απολαμβάνουν αναλοίωτη τη χαράδρα του Αώου».

Η ανταπάντηση ήρθε από τον κ. Γ. Σφήκα, ο οποίος, υπεραμυνόμενος των θέσεων της επιστημονικής ομάδας της οποίας ήταν μέλος, χωρίς να αποφεύγει την υπερβολή και κάποιες αντιφάσεις, κάνει και θετικές προτάσεις.

Τις προτάσεις – εναλλακτικές λύσεις αναδημοσιεύουμε ως έχουν από το μηνιαίο περιοδικό «Το Ζαγόρι μας», φύλλο 99, Ιούνιος 1986, σελ. 90:

«Σαν εναλλακτικές λύσεις προτείνονται: α) Η κατασκευή τηλεφερίκ από το επάνω μέρος της Κόνιτσας προς την κορυφή του βουνού Τραπεζίτσα απ' όπου θα μπορούν οι επισκέπτες να θαυμάσουν τη χαράδρα και τις κορυφές της Γκαμήλας

ΕΚΘΕΣΗ ΒΙΒΛΙΟΥ ΣΤΗΝ ΚΟΝΙΤΣΑ

Η έκθεση παιδικού, κατά κύριο λόγο βιβλίου, που έγινε στην αίθουσα ψυχαγωγίας του Κέντρου Νεότητας από 20 μέχρι 24 Απρίλη 1986, με πρωτοβουλία των σχολικών συμβούλων: Αρ. Νάκου, Προσχολικής αγωγής, Γιάν. Σκανδάλης, Α/βάθμιας εκπ/σης και Χαρ. Γιάκη, Β/βάθμιας Εκπ/σης, του διδακτικού προσωπικού των σχολείων όλων των βαθμίδων, του συλλόγου δασκάλων νηπ/γών Κόνιτσας και των συλλόγων γονέων της πόλης, σημείωσε εξαιρετική επιτυχία και οφείλουμε να πούμε ότι από παράλειψη δεν παρουσιάστηκε στο προηγούμενο τεύχος.

Στην επιτυχία πολύ συνετέλεσαν και τα βιβλιοπωλεία της πόλης μας που, παρά

τα περιορισμένα χρονικά πλαίσια, φρόντισαν να πλουτίσουν την έκθεση με πολλά και αξιόλογα βιβλία.

Την ημέρα των εγκαινίων (20/4), για τη σημασία της έκθεσης και την αξία του βιβλίου, μίλησαν η κ. Απ. Νάκου και ο κ. Χαρ. Γιάκης, χαιρετισμό δε απηύθηναν ο δήμαρχος Κόνιτσας κ. Σπ. Γκότζος και ο πρόεδρος του συλλόγου δασκάλων – νηπιαγωγών κ. Ιωάν. Ντάφλης.

Στην ομιλία και τους χαιρετισμούς υπογραμμίστηκε ο ιδιαίτερα σημαντικός ρόλος του καλού βιβλίου στην οικοδόμηση της προσωπικότητας του παιδιού και τη συμπλήρωση των γνώσεών του και εκφράστηκε η ευχή τέτοιες προσπάθειες να γίνονται πιά συχνά. Συν. στη σελ. 72

χωρίς να γίνει ζημιά, β) να βελτιωθεί ο τουριστικός εξοπλισμός της Κόνιτσας, ώστε να μεταβληθεί σε τουριστικό κέντρο της περιοχής. Οι δύο παραπάνω προτάσεις θα ωφελούσαν άμεσα την Κόνιτσα, ενώ με τη λύση «Τελεφερίκ μέσα από τη χαράδρα» θα ωφεληθούν ορισμένοι και κυρίως τα ξενοδοχεία των Γιαννίνων, αφού οι τουρίστες θα κοιμούνται στα Γιάννινα και θα επιστρέφουν εκεί, γ) Να ολοκληρωθεί ο δρόμος από Βρυσοχώρι προς Παλαιοσέλι, ώστε να δημιουργηθεί ένα τουριστικό κύκλωμα, που θα περιλαμβάνει και την Κόνιτσα και θα ωφελήσει παράλληλα όλα τα χωριά του Κεντρικού Ζαγορίου, με την προϋπόθεση βέβαια ότι θα γίνουν σ' αυτά κάποιοι ξενώνες, για την εξυπηρέτηση των τουριστών, δ) δια την ίδια χαράδρα προτείνεται να βελτιωθεί το υπάρχον μονοπάτι Γέφυρας Αώου – Μονής Στομίου – Βρυσοχωρίου και να αναπτυχθεί ο «οικοτουρισμός», δηλαδή με πεζούς, φυσιολάτρες, ορειβάτες, και όχι επωχούμενος τουρίστες. Σημειώνουμε ότι στον Εθνικό Δρυμό Ολύμπου γίνεται κιόλας αυτό, εδώ και είκοσι χρόνια, και τον διασχίζουν χιλιάδες ξένοι από τα πέρατα της οικουμένης. Αυτή δεν είναι και η κύρια αιτία για την τουριστική ανάπτυξη που γνωρίζει σήμερα το Λιτόχωρο. Ανάλογα θετικά αποτελέσματα έχουν επιτευχθεί και στον Εθνικό Δρυμό Addruzi στην Ιταλία, που έχει πολλά κοινά χαρακτηριστικά με το Ζαγόρι».

Όπως είχαμε γράψει και άλλη φορά η ανάπτυξη μιας περιοχής δε μπορεί να είναι μονόδρομος. Ούτε είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε ποια ιδιοτελή ή στενά τοπικιστικά συμφέροντα μπορεί να κρύβονται κάθε φορά πίσω από επιστημονικοφανή, πολλές φορές, συμπεράσματα και αναλύσεις. Πιστεύουμε όμως στο διάλογο και τη δημόσια αντιπαράθεση. Πιστεύουμε σ' αυτά με την προϋπόθεση ότι δε θ' αποτελέσουν άλλοθι απραξίας και λόγο παραπομπής «στις καλένδες».

Επιτέλους πρέπει να γίνει μια αρχή. Για παράδειγμα θα μπορούσε να αρχίσει η κατασκευή του πεζόδρομου.

Εμείς το λιγότερο που είμαστε σε θέση να κάνουμε είναι να σας ενημερώνουμε για τις όποιες εξελίξεις....

Ένα Πάσχα αλλιώτικο

Όλα κυλούσαν στους γνωστούς ρυθμούς. Ετοιμασίες για ένα ακόμη Πάσχα. Μικροαγωνίες, μικροχαρές, σχέδια, προγράμματα, προσδοκία για αντάμωμα με κάποια πρόσωπα. Το κλίμα της Μ. Εβδομάδας που συγκινεί ακόμη και τους μη ένθεους. Και αναπάντεχα όλα άλλαξαν. Το πρόβλημα της πυρηνικής απειλής – πολυσυζητημένο βέβαια, αλλά ελπίζαμε μακρινό – έγινε ο αέρας που αναπνέαμε. Ξαφνικά είδαμε, μέσα από το πρίσμα του παράλογου, τον κόσμο στην πραγματική του διάσταση. Έναν κόσμο υπό διάλυση. Μπροστά στην προοπτική της καταστροφής, οι μέχρι τώρα ανησυχίες μας, τα προβλήματά μας, που τα νομίζαμε σοβαρά, έγιναν γελοία. Ιεραρχούσαμε αξίες, αγαθά κι απ' τη μια στιγμή στην άλλη νιώσαμε πως το υπέρτατο αγαθό δεν είναι παρά η ζωή, που απειλείται στο όνομα της εξέλιξης. Ο άνθρωπος πιασμένος γερά στο δόκανο του τέρατος που δημιούργησε κατ' επιταγήν της βιαιότητάς του, της ανταγωνιστικής του διάθεσης, των αυξημένων αναγκών του, της ματαιοδοξίας, της πλεονεξίας του πλούτου. Πόσο προφητικά ακούγονται στις μέρες μας τα λόγια του Σιάτλ, αρχηγού μιας φυλής Ινδιάνων, στα μέσα του περασμένου αιώνα: «Ο άνθρωπος με το ταμάχι (απληστία) που έχει θα καταπιεί τη γη και θα αφήσει πίσω του μian έρημο».

Ένας κόσμος υπό διάλυση!

Όλοι μας τρέμαμε τον πόλεμο και βρεθήκαμε να ζούμε σε μια «πυρηνική ειρήνη». Σημείο των καιρών. Ο υπερκαταναλωτισμός του σήμερα απαιτεί άφθονη και φτηνή ενέργεια· ακαταμάχητα προσόντα της πυρηνικής ενέργειας. Γέμισε η γη μας «ειρηνικούς» πυρηνικούς αντιδραστήρες. Ποιος ξέρει ίσως μια μέρα αποκτήσουμε κι εμείς. Προσφέρουν τόσες δυνατότητες οικονομικής ανάπτυξης στις κυβερνήσεις των χωρών! Η επιστήμη και η τεχνολογία στα χέρια των δυνατών έγιναν απάνθρωπες στις μέρες μας. Κι όμως ο άνθρωπος στις αρχές του αιώνα έστρεφε το βλέμμα με τόση προσδοκία στις εφαρμογές των επιστημονικών πορισμάτων, που θα του εξασφάλιζαν καλύτερους όρους ζωής. Μα το βασίλειμα του πολυτάραχου 20ου αιώνα κυοφορούσε το δυστύχημα του Τσέρνομπιλ, του Θρι Μάιλς Αιλαντ, τις συνεχείς διαρροές από τα πυρηνικά εργοστάσια, τις συνεχείς δοκιμές για την τελειοποίηση των πυρηνικών όπλων, «για να βρεθούμε τελικά χωρίς ημερολόγια» όπως λέει ο ποιητής.

Κι εμείς – σαν άνθρωποι του κόσμου μας – πιασμένοι στο χορό των γεγονότων. Οι άνθρωποι των παρυφών της Πίνδου είδαμε ξαφνικά με το Τσέρνομπιλ, πως χωρίς να έχουμε γευτεί αρκετά τα αγαθά της τεχνολογικής εξέλιξης, μας αναλογεί ένα γερό μερίδιο από τα αρνητικά συνακόλουθα της ανεξέλεκτης χρήσης της επιστήμης. Πόσο γυμνοί και ανήμποροι νιώσαμε. Πολιορκημένοι από ένα αόρατο εχθρό που έχει τη μορφή της βροχής, τη δροσιά του χόρτου, τη γλυκύτητα του αέρα που αναπνέεις, του νερού που πίνεις. Ό,τι μέχρι τώρα πιστεύαμε πηγή ζωής και υγείας έγινε ξαφνικά θανάσιμο. Καθηλωμένοι μπροστά στο ραδιόφωνο και την τηλεόραση περιμέναμε ενημέρωση και κατευθύνσεις με αγωνία. Τις πρώτες μέρες που η ενημέρωση ήταν ανεπαρκής, νιώθαμε κυριολεκτικά ανυπεράσπιστοι. Πώς άλλαξε ο κόσμος ξαφνικά. Πώς ξεφύλλισαν όλα. Πώς να αντιδράσεις, από τη να φυλαχτείς, ποιο είναι το καλύτερο; Όταν μάλιστα ζεις σ' ένα απομονωμένο χώρο, μα-

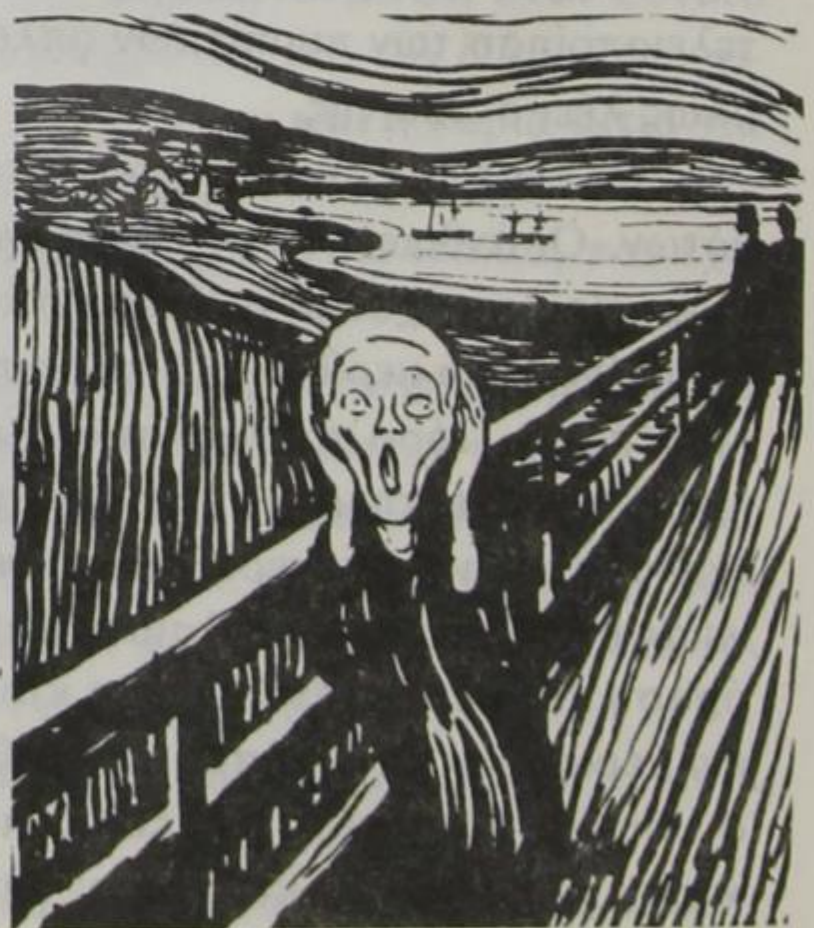
κρια από τα κέντρα έρευνας και επιστήμης, νιώθεις μεγαλύτερη ανασφάλεια. Εμείς δεν είχαμε το προνόμιο να γνωρίζουμε ακριβώς τα επίπεδα μόλυνσης στο χώρο μας. Ακούγαμε πως τα ορεινά «φυσιολογικά» είναι περισσότερο βεβαρημένα. Ακούγαμε απλώς τίποτε το σίγουρο. Οι αντιδράσεις μας: Να εξασφαλίσουμε συντηρημένες τροφές. Οι συμβουλές έφταναν αντιφατικές: «Να μη βγαίνουν τα παιδιά έξω – Όχι, να βγαίνουν, μέσα έχει ραδόνιο». «Να πάρουμε ιώδιο απ' τα φαρμακεία, γιατί κατακρατεί το ραδιενεργό – Όχι, καλύτερα να μη φορτίζουμε τον οργανισμό μας με άλλο ιώδιο». Τι να κάνει κανείς;

Τελικά μας ήταν πιο βολικό να πειστούμε στις καθησυχαστικές δηλώσεις των αρμοδίων, να «φιλοσοφήσουμε» το πράγμα και να ξαναμπούμε στους ρυθμούς μας. Εμείς οι απλοί άνθρωποι, που από μας δεν εξαρτάται τίποτε, θα ξαναβρούμε τις «ισορροπίες» μας σ' ένα κόσμο όπου συστήματα αξιών, ιδεολογικές κατευθύνσεις, οικονομικές ισορροπίες ανατρέπονται κάτω από την προοπτική του αφανισμού της ανθρωπότητας, που στις μέρες μας διαγράφεται πιο καθαρά από κάθε άλλη φορά.

Όμως θα μείνουμε στον εφησυχασμό τώρα που «παρήλθε» ο κίνδυνος, τώρα που το πρόβλημα δε μας φαίνεται πια τόσο άμεσο, και θα περιμέσουμε το επόμενο πυρηνικό ατύχημα; τώρα απλώς θα εξακολουθούμε να παίρνουμε κάποια μέτρα προφύλαξης. Δεν είμαστε αλήθεια κι εμείς ένα κομμάτι του κόσμου, ένας λαός στο χορό των λαών, που θα διεκδικήσουν και θα απαιτήσουν τον εξανθρωπισμό της επιστήμης και των δυνατών; Ή θα μάθουμε να ζούμε με το Κέσιο, τους πυρηνικούς αντιδραστήρες, τα πυρηνικά όπλα, όπως μαθαίνουμε να ζούμε με τους σεισμούς; Η αδράνειά μας δείχνει πως αποφασίσαμε να συμφιλιωθούμε με τον εχθρό και – γιατί όχι – να τον εξευξομενίσουμε και να «προσαρμοστούμε» κιόλας. Άλλωστε τι άνθρωποι του καιρού μας είμαστε οι δεν προσαρμοστούμε στις σύγχρονες απαιτήσεις»;

K.T.

«Η Κραυγή του κορυφαίου Νορβηγού εξπρεσιονιστή Edvard Munch (1863 – 1944) που εκφράζει την απόγνωση του ανθρώπου του 20^{ου} αιώνα.

«Η Περπερούνα» περιοχής Κόνιτσας»

Χρήστου Σκανδάλη

Το έθιμο της «Περπερούνας» (Περπερίτσας σ' άλλα χωριά της Ηπείρου), σαν επίκληση για βροχή, πραγματοποιήθηκε από τις γυναίκες του χωριού στη Λαγκάδα της Κόνιτσας, στα μέσα Μάη το 1968. Και, ίσως, αυτή ήταν η τελευταία Περπερούνα στην περιοχή της Ηπείρου.

Είναι βέβαιο πως έχει τη ρίζα της σε αντίστοιχα πανάρχαια έθιμα ή τραγούδια όπως: αγερμού ή αγυρτικά*, χελιδονίσματα*, κορωνίσματα*, Ειρεσιώνη*, Περφερίες*.

Η Περπερούνα είναι παιδικό κυρίως έθιμο που γινόταν σε τσάκτῆ ημέρα, την πρώτη Μάη, ή σε άλλη του ίδιου μήνα ή και το καλοκαίρι σε περίπτωση αναβροχιάς.

Το αξιοσημείωτο είναι πως στη Λαγκάδα κάνανε την Περπερούνα οι γυναίκες του χωριού, εξαιτίας της αναβροχιάς που έδερνε την περιοχή από την αρχή σχεδόν της άνοιξης. Ο Μάης κόντευε να βγεί κι αλέτρι στα χωράφια δεν είχε μπει. Πρέπει να ξέρουμε πως στο χωριό τις περισσότερες αγροτικές δουλειές κάνανε οι γυναίκες· ακόμα και του ζευγά, γιατί οι άντρες ήταν φευγάτοι (Χτίστες, εργάτες, κλπ.).

Δυό – τρείς μέρες πριν, οι μάνες προέτρεψαν τα παιδιά τους, να πάνε στα κηπάρια και στα χωράφια», να κρεμάσουν τις χελώνες». Δηλαδή, να βρίσκουν τα ερπετά αυτά κι να τα κρεμούν από τα πισινά πόδια με σχοινιά στα χαμηλοκλώναρα των δέντρων. Αυτό έγινε «για ν' αγαναχτήσει, λέει, ο Θεός, να βρέξει, σα θέλει να σώζει τα ζωντανά του». Και μπορεί να μείνουν έτσι κρεμασμένες οι χελώνες μέχρι και σαράντα μέρες! Μετά απ' αυτό έγινε η Περπερούνα. Μέρα Κυριακή ήταν. Δε λειτούργησε παπάς, γιατί δεν είχε το χωριό και ερχόταν από άλλο δυό φορές το μήνα. Λοι-

πόν, γύρω στις 10 η ώρα, καμιά τριανταριά γυναίκες, ακολουθούμενες κι από λιανοπαίδια, κατέβηκαν στα χαμηλώματα του χωριού, όπου ήταν τα κηπαρια και βλάστηση αρκετή. Εκεί διάλεξαν μία από το μπουλούκι τους, τη φτωχότερη και που τη λογάριαζαν κατώτερή τους οι άλλες στο χωριό. Τη στόλισαν πατόκορφα με χελιδρονιές ή κουρπενιές (κληματίδα η λευκάμπελος), καθώς και μ' άλλα λουλούδια και πρασινοκλώναρα. Μετά βγήκαν στο χωριό και γύριζαν με την Περπερούνα στη μέση από σπίτι σε σπίτι. Εκεί, ένας σπιτιακός, σ' υνήθως γυναίκα, έριχνε με το μαστραπά ή με το τσουκάλι ή μ' άλλο δοχείο νερό πάνω στην Περπερούνα και την κατάβρεχε. Οι γυναίκες τραγουδούσαν:

«Περπερούνα περπατεί
το Θεό παρακαλεί.

Θέ μου βρέξε μια βροχή»

Και σταυροκοπιούνταν στον τελευταίο στίχο και ακούγονταν ευχές, τόσο από τη γυναίκα που κατάβρεχε την Περπερούνα, όσο και από άλλες: «'Αει να δώκ' ο Θεός να βρέξ. Να 'χουν προκοπή τα χωράφια, και άλλα παρόμοια. Ακόμη, στα σπίτια, τους δίνανε βούτυρο, τυρί, γάλα, αυγά, αλεύρι και ό,τι χρειάζεται για πίτα, που τη φτιάξανε μετά δυό – τρείς γυναίκες της Περπερούνας και τη μοιράσανε στον κόσμο την Κυριακή τ' απολείτουργο.

Το τραγούδι το τέλειωναν και το ξανάρχιζαν πάλι από την αρχή και το λέγανε όχι μόνο στα σπίτια μπροστά, μα και στο δρόμο, στα σοκάκια του χωριού. Το παράξενο είναι πως οι Λαγκαδιώτισσες δε ζητήσανε αγιασμό (μπορούσαν να φωνάξουν τον παπά μια μέρα να κάνει) αλλά ρίξανε την ελπίδα και απαντοχή τους όλη για βροχή στην Περπερούνα. Ένα πανάρχαιο έθιμο, ειδωλολατρικό, που διασώθηκε με τόσα άλλα και μπήκε στη λατρεία των χριστιανών.

ΕΠΙΔΡΟΜΕΣ ΣΛΑΒΩΝ ΚΑΙ ΣΛΑΒΙΚΑ ΤΟΠΩΝΥΜΙΑ

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ προηγούμενου)

ΛΕΣΚΑΤΣΙ : (΄Ασημοχώρι). ΄Η λέξεις είναι σλαβική, **LESCA** (λέσκα) = λεφτοκαρυά, **LESCOV** = λεφτοκαρύτικος. ΄Από ἐδῶ και ἡ προέλευση τῶν ὀνομάτων Λεσκοθίκι τῆς Β. ΄Ηπείρου, Λεσκοθέτσι, Ζαγοροχώρι, Λέσκοβο, χωριὸ τοῦ νομοῦ Πέλλης.

IZBOPOC: (΄Αμάραντος), σλαβ. **IZVOR** (ἴζβορ) = πηγὴ ποὺ ἀναβλύζει. Τοποθεσία "Ἴζβορος ὑπάρχει καὶ ἔξω ἀπὸ τὴ Δημητσάνα, ὅπως εἶχα ἀκούσει, ὅταν ὑπηρετοῦσα ἐκεῖ ὡς Γυμνασιάρχης.

ΖΕΛΙΣΤΑ: (΄Εξοχή). Σημειῶνω ἀπὸ τὰ λεξικά: **ZELEN** (ζέλεν) = χλόη, λαχανικά. Ὡς ἐπίθετο **ZELEN** σημαίνει πράσινος, **ZELENKA** = **VERDONE** (**UCCELO**) = πρασινοπούλι.

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία πὼς **Ζελιστα** σημαίνει πρασινάδα, πράσινο χρῶμα, πράσινη χλόη.

Νὰ σημειώσω εὐκαιριακὰ πὼς στὴ Βούρμπιανη τὸ ὠδικὸ πτηνὸ «συκοφαγᾶ» τὸ λέμε **ζιέλινα**, ἀκριβῶς γιὰ τὸ πράσινο χρῶμα τῶν φτερῶν. Πρβλ. σκότωση μιὰ ζιέλινα.

ΚΑΜΕΝΙΚ: (βουνό), σλαβ. **ΚΑ-**

ΤΟΥ ΝΙΚΟΛ. Χ. ΡΕΜΠΕΛΗ

MEN = πέτρα καὶ κάμενικ = πετρώδης. Πράγματι οἱ πλαγιὲς τοῦ βουνοῦ εἶναι δύσβατες καὶ πετρώδεις.

ΖΙΑΡΝΟΒΟΤΑ, πηγὴ βορ. Πυρσόγιαννης. ΄Η λ. εἶναι σλαβική **ΖΑ** = γιὰ, ἄρνο = καλό, θόντα = νερό. Δηλ. γιὰ καλὸ νερό. Πρβλ. Καλόβρυση, Κρυονέρι κ.λ.

ΝΤΡΑΜΠΑΤΟΒΑ: πηγὴ μὲ κρῦο νερὸ ἀπέναντι ἀπὸ τὸ νησὶ ΄Ιωαννίνων. Ὁ ἐκ Παπίγκου καθηγητῆς τῆς Γλωσσολογίας Γ. ΄Αναγνωστόπουλος ὀρθῶς διέκρινε στὴν ἀνωτέρω λέξη τὸ ντομπροθόντα = καλὸ νερό, μὲ ἀναγραμματισμό. Τὸ σλαβ. **VODA** (θόντα) = νερὸ θρίσκεται στὶς λέξεις **Βόδας**, παραπόταμος Λουδία, **Βοδενά** ("Ἐδεσσα) γιὰ τὰ νερὰ ποὺ ἔχει καὶ τοὺς καταρράκτες.

ΒΟ΄ΙΔΟΜΑΤΗΣ - ΒΟΔΟΜΑΤΗ. Καὶ ἐδῶ τὸ πρῶτο συνθετικὸ εἶναι ἢ λ. θόντα = νερό. ΄Αναζήτησα στὸ Σερβο - ΄Ιταλικὸ λεξικὸ τοῦ Πάρτσικ τὴ λέξη **ΜΑΤ** καὶ θρήκα **ΜΑΤΑ** = **ESCA** δηλ. δόλωμα πρὸς ἄγραν ἰχθύων καὶ **ΜΑΤΑΝ** (μάταν) = **PESCE COLOMBO**. ΄Η λ. **COLOMBO** στὰ ΄Ιταλικά, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ περιστέρι, σημαίνει καὶ ἄθῶος,

Μετά ἀπὸ λίγες μέρες ἀνοιξαν οἱ βρῦσες τ' ουρανοῦ καὶ ἡ γη ποτίστηκε. Καὶ οἱ Λαγκαδιώτισσες με τὸ δίκιο τους παινευτήκανε: «Ἐπιασε ἡ Περπερούνα ποὺ κάναμε...».

Σημειώσεις: Αγύρτες στὴν ἀρχαία ἐποχὴ λέγονταν οἱ ἐπαίτες ποὺ γυρίζαν πόλεις καὶ χωριὰ μαζεύοντας χρήματα γιὰ κάποιο σκοπὸ. Τέτοιοι αγύρτες ἦταν καὶ οἱ ἱερεῖς τῆς Κυβέλης. Ἀπὸ ἐκεῖ κρατοῦν τὴν ὀνομασία τους καὶ τὰ αγυρτικά τραγούδια ἢ ἐθίμα.

Χελιδονίσματα: Τραγούδια ποὺ λέγανε στὴν ἀρχαία Ελλάδα τα παδῖα, γυρίζοντας ἀπὸ σπῖτι σε σπῖτι καὶ μαζεύοντας χρήματα καὶ ἄλλα δῶρα. ΄Ιδια εἶναι

καὶ τὰ δικά μας, ποὺ λέγαμε με τὸν ἐρχομὸ τῆς ἀνοιξης, ὡς πρὶν ἀπὸ λίγα χρόνια.

Κορωνίσματα: Τραγούδια παιδιῶν στὴν ἀρχαία Ελλάδα, ποὺ τα λέγανε γυρίζοντας στα σπῖτια καὶ κρατώντας κόρακα.

Εἰρεσιώνη: Κλαδί ελιάς καὶ τὸ τραγούδι ποὺ λέγανε, γυρίζοντας στα σπῖτια στὴν ἀρχαία Ελλάδα.

Περφερίες: Οἱ πομπές ποὺ στέλλονταν στὴ Δήλο.

(Υπηρετοῦσα ὡς δάσκαλος στὴ Λαγκάδα τότε κι ἐτσι ἔχω ἀμεση γνώση τοῦ ἐθίμου. Γιὰ τὴν Περπερούνα τὴ περιοχῆς αὐτῆς ἔχει γίνεῖ λόγος καὶ στὴ λαογραφικὴ μου συλλογὴ «Λαϊκὴ λατρεία» ποὺ δημοσιεύτηκε στὴν Ἡπειρωτικὴ Ἑστία. Τόμος 1980, σελ. 90).

άγνός, δηλ. ψάρι άθώο. Όπωςδήποτε ύπονοείται ή πέστροφα, όποτε μπορούμε νά ποϋμε πώς Βοδομάτης σημαίνει νερό που με δόλωμα πιάνουν ψάρια (πέστροφες) ή νερό για ψάρια και κατ' επέκταση ποταμόψαρο, άφοϋ ΜΑΤΑΝ=ψάρι.

ΓΟΡΙΤΣΑ : (Καλλιθέα), σλαβ.

GORI (γκόρι) = βουνό, γορίτσα=βουναλάκι. Πράγματι ή Γορίτσα βρίσκεται πάνω σέ μικρό βουνό.

ΖΑΓΟΡΙ : (σλβ. ΖΑ = για, πέρα, πίσω, δηλ. άπό τó βουνό. Άπό αυτό και ή Ζαγορά του Πηλίου.

ΒΟΡΟΣ : τοποθεσίες Άσημοχωρίου, Καντσίκου, όπου τó χειμώνα υπάρχουν νερά. Πρβλ. θιρό, Λίγδα, τó θιρό, όθίρα, σλαβ. VIR=έκροή νερού.

ΣΤΑΡΙΤΣΑΝΗ: (Πουρνιά), σλβ. STARI (στάρι) = γέρος, STAREZINA (σταρεζίνα) = παλιά αντικείμενα, κουρέλια, πράγματα παμπάλαια. Πιθανόν τó όνομα νά έχει σχέση με αυτά.

ΣΤΡΑΤΣΑΝΗ: (Πύργος), σλαβ. STRAZA (στράζα) σημαίνει GUARDIA, SENTINELLA, δηλ. φρουρά, σκοπιά, προπύργιο, παρατηρητήριο και STRAZANIN = φρουρός. Η Στράτσανη πο βρίσκεται σέ περίθλεπτη θέση μπορούσε πράγματι νά χρησιμεύσει για παρατηρητήριο και τόπο σκοπιᾶς.

ΣΟΥΜΑΡΑ: Περιοχή στό Κρουνέρι στό δρόμο πρós τήν Πλάκα και άλλαχου. Σλαβ. СУМА = δάσος СУМАРАС = πυκνά χαμόδενδρα. Πράγματι τó μέρος έχει χαμηλές θαλανιδιές.

ΟΣΤΑΝΙΤΣΑ : (Άηδονοχώρι), σλαβ. OSTAN (όσταν) σημαίνει STIMOLO δηλ. βούκεντρο. Πιθανόν νά όνομάστηκε έτσι τó χωριό άπό τά βούκεντρα τών γεωργών.

ΝΤΟΠΟΛΤΣΑ : (τοποθεσία έξω άπό τήν Κόνιτσα). Άπό τó σλαβ. ТОРОЛА (τοπόλα) που σημαίνει λεύκη. Πρβλ. τοποθεσία Εύρυτανίας Τοπολιανά.

ΚΟΝΙΤΣΑ: Η προέλευση κατ' Άρβαντινόν άπό άρχαία πόλη Κνωσό — Κονισό δέν εύσταθεί. Η λ. είναι σλαβική, ΚΟΝΙ = άλογο. Ό κάμπος τής Κόνιτσας δικαιολογούσε τήν ύπαρξη και διατροφή άλλων.

ΒΟΣΤΙΝΑ : (Πωγωνιανή), σλαβ. VOSTEN (βόστεν) = κέρινος, VOSTINA) = FAVO SENZA MIELE, δηλ. κερήθρα χωρίς μέλι. Έπομένως ή λ. σημαίνει κερήθρα και κατ' επέκταση μελισσότοπο.

ΡΑΒΕΝΙΑ: Σλαβ. RAVAN (ραβάν) = ΡΙΑΝΟΥΡΑ, δηλ. πεδιάδα, όροπέδιο, έκταση γής που έχει σχετικά όμαλή έπιφάνεια.

ΣΑΝΟΒΟ: Ίσως άπό τó σλαβ. SANO = σανός.

ΑΡΜΑΤΟΒΟ: (Άρματα). Η λ. είναι λατινική με τή χαρακτηριστική κατάληξη —οβο που στη σλαβική σημαίνει τόπο. Έπομένως θά ύπῆρχε εκεί κάποτε έδρα, τόπος στρατοπέδου.

ΠΟΛΙΑΝΑ, ΜΠΟΛΙΑΝΑ: Η λ. είναι σλαβική, POLIE (πόλιε) = πεδιάδα και πολιάνα = όμαλή τοποθεσία. Πρβλ. μάχη Κοσσουφοπέδιου, BITKA KOSSOVO POLIE.

ΠΑΔΕΣ : Σλαβ. PAD = πτώση, κατωφέρεια έδάφους. Πρβλ. VODOPAD = πτώση νερού, καταρράκτης.

ΓΚΟΛΙΟ: (βουνό άδενδρο στήν έλληνοαλβανική μεθόριο) Σλαβ. GOL = γυμνός, GOLET = MONTE NUDO E SASSOSO, δηλ. βουνό γυμνό και πετρῶδες.

ΒΡΑΝΙΣΤΑ: (Τράπεζα), ίσως ά-

πὸ τὸ σλαβ. VRANA (βράνα) πού σημαίνει κουρούνα, καρακάξα.

ΚΟΖΑΝΗ: Ἴσως ἀπὸ τὸ σλαβ. ΚΟΖΑ = γίδα, ΚΟΖΑΝ = δερμάτινος.

ΝΕΖΕΡΟΣ: Διάφορες τοποθεσίες, σλαβ. JEZERO (γέζερο) σημαίνει λίμνη.

ΟΣΤΡΟΒΟ: Σλαβ. OSTROV = νησί.

ΜΕΤΣΟΒΟ: Σλαβ. METSKA (μέτσκκα) = ἀρκούδα, καὶ Μέτσοβο = ἀρκουδότοπος.

ΜΠΟΥΚΟΒΙΝΑ: (χωριὸ Ἡλείας), ξύλο ὄξυās, γιατί ВУКВА = ὄξυά.

ΓΡΕΒΕΝΑ, ΓΡΕΒΕΝΙΤΙ, ΓΡΙΜΠΟΒΟ: Στὴ σλαβική GREBAN (γκρέμπαν) σημαίνει DIRUPATO δηλ. τόπο κρημνώδη, ἀπότομο, κατακρημνισμένο. Ἀκόμα GREBENIT (γκρέμπενιτ) = ROCCIOSO = βραχώδης, κρημνώδης, GREBENJE (γκρεμπένγιε) = σειρά ἀπὸ βράχους.

Καὶ ἐδῶ ἄς μοῦ ἐπιτραπεῖ μία παρέκβαση.

Ὅταν ἤμασταν παιδιά καὶ γλιστρούσαμε καὶ πέφταμε ἀδικαιολόγητα ἀκούγαμε τὴ φράση: «Γρέβια» ἢ «σωρὸς καὶ γρέβια». Θέλω νὰ πιστεύω πὼς ἡ λ. γρέβια ἔχει σχέση μὲ τὶς παραπάνω. Ὅποιος ἀμφιβάλλει ὑπενθυμίζω τὸ ἰταλικὸ ἐκεῖνο: SI NON E VERO, E TROVATO BENE, δηλ. ἂν δὲν εἶναι ἀληθινὸ (σωστὸ) ἐπινοήθηκε ὠραῖα.

ΤΟΥΡΝΟΒΟ: (Γοργοπόταμος). Ὅπως μοῦ ἔλεγε τὸ καλοκαίρι στὴν Κόνιτσα ὁ καθηγητὴς κ. Ἄν. Τσιτσιμίδης ἡ λέξη δηλώνει τόπο πρωγμένο, καθισμένο, ξεκομμένο. Μεταφέρω ἐδῶ λίγες γραμμὲς ἀπὸ μιὰ παράδοση, πού εἶναι καταχωρισμένη στὰ Κονιτσιώτικα (σ. 162)

«...Λίγο ὕστερα κατάκατο ὁ τόπος ἐκεῖ ποῦηταν τὸ χωριὸ (Τούρνοβο), ξεκόπ'κε τὸ θουνὸ οχπάν' ἀπ' τὸ Τουρψί...». Συνδυάζοντας αὐτὰ τὰ δύο βρίσκω πιθανὴ τὴν προέλευση.

ΖΑΡΑΒΙΝΑ: (Μικρὴ λίμνη στὸ δρόμο πρὸς Δελθινάκι). Ἡ λ. εἶναι σλαβική. Στὸ Σερβοελληνικὸ λεξ. Παπαστεργίου «ZARAVAN» (ζαραβάν) σημαίνει, ὀροπέδιο. Πρβλ. Ραθένια. Πολὺ πιθανὸ νὰ ὀνομάστηκε ἔτσι ἡ περιοχὴ, καὶ φυσικὰ καὶ ἡ λιμνούλα, ἀπὸ τὸ ὀμαλὸ ἔδαφος.

ΒΑΡΟΣ.: Τὸ Σερβο - Ἰταλ. λεξ. γράφει: VAROS = CITTA APERTA δηλ. πόλη ἀνοιχτή, εὐρύχωρη, προεξέχουσα, λαμπρή. Βαρόσ λέγεται ἡ πάνω Κόνιτσα, γιατί βρίσκεται σὲ μέρος ψηλὸ καὶ δεσπόζει τῆς περιοχῆς. Σὲ πολλὰ χωριά οἱ συνοικίες, πού βρίσκονται σὲ ψηλότερο μέρος, λέγονται βαρόσ μαχαλάδες. (Βλέπε Χαρ. Ρεμπέλη Κονιτσιώτικα σ. 259).

ΟΛΥΤΣΙΚΑ: (Τὸ θουνὸ Τόμαρος ἔξω ἀπὸ τὰ Γιάννινα). Ἡ λ. εἶναι σλαβική. ULITSICA (οὐλίτσικα) = στενὸς δρόμος. Δὲν εἶναι ἀπίθανο τὸ θουνὸ νὰ πῆρε τὸ ὄνομα ἀπὸ κάποιον δρομάκι, μονοπάτι, πού ὀδηγοῦσε στὴν κορυφή.

ΚΑΛΟΥΤΣΙΑΝΗ: (Ἡ γνωστὴ περιοχή τῶν Ἰωαννίνων). Τὸ Σερβο - Ἰταλ. λεξ. γράφει: KALUZA = ROZZANGHERA = μικρὸς λάκκος μὲ λάσπη. Τὸ Σερβοελληνικὸ λεξ. ἐξηγεῖ τὴ λέξη: λασπότοπος. Καμμιά ἀμφιβολία γιὰ τὴν προέλευσή της.

Ἡ Καλούτσιανη, πού βρίσκεται σὲ χαμηλὸ μέρος, δεχόταν τὸ ὄμβρια νερά, πού σχημάτιζαν τότε μικροὺς λάκκους μὲ λάσπη. Οἱ παλιοὶ Γιαν-

ALBANIA

του Σωτ. Τουφίδη

(συνέχεια από το προηγούμενο)

Κυριακή 3 – 11 – 85. Τελευταίο πρωινό στα Τίρανα. Βγάζουμε μερικές αναμνηστικές φωτογραφίες με τη γραμαμτέα της Ένωσης Συγγραφέων και υπεύθυνη εξωτερ. τμήματος δημοσίων σχέσεων, καθώς και με 5 – 6 άλλους συγγραφείς που ήρθαν να μας αποχαιρετήσουν. Φορτώνουμε στ' αυτοκίνητα τα πράγματά μας και αφήνουμε σιγά σιγά την ήσυχη πρωτεύουσα παίρνοντας το δρόμο, Δυτικά προς τη θάλασσα.

Σε μισή ώρα, από το ξεκίνημα, φτάσαμε κι όλας στο Δυρράχιο· είναι το επίγειο της πρωτεύουσας και το μεγαλύτερο λιμάνι της Αλβανίας. Έχει ναυπηγεία και πολλά εργοστάσια. Στις γραφικές του ακτές, έχουν χτιστεί τουριστικά ξενοδοχεία κι εργατικά σπίτια ανάπαυσης (θέρετρα).

Ένα απ' αυτά έχει το όνομα «ΝΙΚΟΣ ΜΠΕΛΟΓΙΑΝΝΗΣ»...

Το Δυρράχιο είναι μια πόλη με 72 χιλ. κατοίκους. Χτίστηκε τον 7ο αιώνα π.Χ. και πήρε τ' όνομα Επίδαμνος από τον ιδρυτή της. Λίγο αργότερα αποικήθηκε από Έλληνες που έφεραν τον πολιτισμό τους και τη λάμπρυναν ώστε να γίνει γνωστή σ' όλη τη Μεσόγειο. Στη ρωμαϊκή εποχή απ' εδώ ξεκινούσε η Εγνατία οδός προς την Ελλάδα. Η σημερινή πόλη είναι χτισμένη πάνω στην παλιά και όπου να σκάψει κανείς, βρίσκει αρχαία.

νιῶτες θὰ θυμοῦνται τοὺς λασπωμένους δρόμους τῆς Καλούτσιανης (πρὶν ἀσφαλτοστρωθῶν) ἀπὸ τὰ νερὰ ποὺ κατέβαζαν τὰ γύρω ρέματα, ὅταν ἔβρεχε.

Τελειώνοντας θὰ ἤθελα νὰ ἐκφράσω τὴν εὐχὴ νὰ ἐκδοθεῖ κάποτε ἕνα πλήρες τοπωνυμικὸ λεξικὸ, τὸ ὁποῖο θὰ βοηθοῦσε πολὺ στὴν ἱστορικὴ, γλωσσικὴ διερεύνηση πολλῶν περιοχῶν τῆς πατρίδας μας.

ΝΙΚΟΛ. ΧΑΡ. ΡΕΜΠΕΛΗΣ

Οι Αλβανοί αρχαιολόγοι ξεθάβουν καθημερινά πλούτο αρχαίων ευρημάτων και θα χρειαστούν πολλά μουσεία να τα χωρέσουν.

Επισκεφτήκαμε ένα μουσείο στην παραλία· είναι γεμάτο σαρκοφάγους, αγάλματα, πλάκες με ιλλυρικά και ελληνικά ονόματα, στην ελληνική γλώσσα.

Πολλά είναι αυτά που μπορεί να δει κανείς στο Δυρράχιο, αλλ' εμείς δεν έχουμε πολύ χρόνο και συνεχίζουμε το ταξίδι μας για την Αυλώνα...

Στο δρόμο μας, διαβαίνουμε από την Καβάγια, αποχαιρετάμε το φίερ και χανόμαστε σ' έναν εύφορο και αξιοποιημένο κάμπο, με φυτείες και διάφορες καλλιέργειες.

Να και ο Αώος, που εδώ κάτω είναι αγνώριστος. Εμείς τον γνωρίζουμε ορμητικό και «ζουλουμιάρη» στα φαράγγια και τους κάμπους της Ηπείρου. Εδώ ἡμερος, ευεργετεί τις πεδιάδες με το πότισμά του κι ύστερα χάνεται στην αγκαλιά της Αδριατικής μάνας του.

Αριστερά μας περνάει η καινούργια σιδηροδρομική γραμμή που ενώνει το Φίερ με το λιμάνι της Αυλώνας.

Το μεσημέρι βρισκόμαστε κι όλας στην όμορφη Αυλώνα. Από το νεόχτιστο εξοχικό κέντρο – στην κορυφή ενός λόφου – αγναντεύουμε τη λεωφόρο, με τα φοινικόδεντρα, που διασχίζει από τη μια μεριά ως την άλλη, την πόλη. Κατά μήκος του

Νίκη Σ. Γκουντουβά

Δικηγόρος

Γραφείον: Σταδίου 48

8ος όροφος – Αθήναι

Τηλ. 3210.807

δρόμου υψώνονται, πλήθος, οι εργατικές, πολυόροφες κατοικίες, σ' απόσταση μεταξύ τους για να 'χουν φως κι αέρα. Μερικά εργοστάσια διακρίνονται δω κι εκεί και στο βάθος μια γαλάζια θάλασσα στραφιλίζει στον ήλιο. Στο μπασίδι του κόλπου, φυσικός φρουρός, ορθώνεται η νησίδα Σάσων και δεξιά, σε μια προεξοχή της στεριάς, λαμπροκοπούν τα σπίτια του χωριού Νάρτα. Τούτο το γραφικό χωριό, με τις δύο χιλιάδες κατοίκους του που μιλούν όλοι ελληνικά, φημίζεται για το καλό του το κρασί.

Στ' αριστερά του κόλπου – εκεί που τελειώνει η θάλασσα – ήταν χτισμένη η αρχαία ελληνική αποικία Ωρικός.

Αχόρταγα αγναντεύεις αυτόν τον τόπο, με την πανώρια πόλη των 62 χιλ. κατοίκων και τη γλυκειά θάλασσα. Τα κατάφυτα λοφάκια με λιόδεντρα, τα γλυκοπερίβολα στη ζεστή αγκαλιά της καρπερής γης... Σε τέτοιες στιγμές, ο καλύτερος σύντροφος είναι η φωτογραφική μηχανή που μας βοηθάει ν' αποθανατίσουμε αυτό το λαμπρό διαμάντι της Αδριατικής.

Μετά το μεσημεριανό φαγητό και λίγη ξεκούραση, επισκεπτόμαστε την πόλη.

Η ώρα περνάει και η νύχτα έρχεται γοργά αυτόν τον καιρό. Που να πρωτοπάει κανείς και τι να πρωτοδεί, όταν τ' αξιοθέατα είναι πολλά κι ο χρόνος τόσο λίγος;...

Δευτέρα 4 – 11 – 85.

Πρωί πρωί επισκεπτόμαστε έξω από την πόλη το μνημείο που φτιάχτηκε κοντά σ' ένα ποτάμι, όπου οι Αλβανοί παρτιζάνοι πολέμησαν 20 μέρες παλικαρίσια και σύν-

τριψαν τους Γερμανοϊταλούς φασίστες το '43. Επικές παραστάσεις κοσμούν τη γιγάντια τσιμεντένια αψίδα και στη μέση, ένας πολεμιστής του 1913 κι ένας του 1943, συμβολίζουν την ακατάβλητη θέληση του λαού για την υπεράσπιση της πατρίδας και της λευτεριάς.

Χειμάρρα – Σαράντα

Επιστρέφοντας στην Αυλώνα, διασχίζουμε τη λεωφόρο με τα φοινικόδεντρα και σε λίγο αφήνουμε την πόλη και κατευθυνόμαστε προς το Νοτιά.

Δεξιά μας έχουμε τη θάλασσα κι αριστερά, τα περιβόλια με τα εσπεριδοειδή και τις ελιές που φτάνουν ως πάνω στους λόφους.

Σιγά σιγά ο δρόμος γίνεται ανηφορικός. Σκαρφαλώνουμε σ' ένα βουνό που σκεπάζεται από καταχνιά μετά από μια σύντομη βροχή. Στον αυχένα συναντούμε ένα κτίριο (αναπαυτήριο εργατών). Τριγύρω πυκνή βλάστηση από ελάτια και πυξάρια δίνουν ξέχωρη γοητεία στο τοπίο.

Σε λίγο κατηφορίζουμε πίσω από το βουνό. Ο δρόμος παραμένει στην προπολεμική χάραξη, αλλά είναι ασφαλτοστρωμένος.

Κάτω από την καταχνιά διακρίνεται μια καταγάλανη θάλασσα με πολύ γραφικές παραλίες. Αυτή είναι η αλβανική ριβιέρα.

Απέναντι – σε σχετικά κοντινή απόσταση – ξεχωρίζουν οι ακτές της βόρειας Κέρκυρας και η κορυφή του Παντοκράτορα.

Η Αυλώνα

Κατεβαίνοντας προς τη θάλασσα συναντούμε τα χωριά Δρυμάδες, Βουνό κι άλλα παραλιακά ή χτισμένα στις απότομες βουνοπλαγιές.

Υστερα ο δρόμος παίρνει μιαν ανηφόρα και προσπερνώντας την παλιά χειμάρρα, κατεβαίνουμε στη νέα πόλη, σ' ένα κλειστό, γραφικό και ήσυχο κόλπο.

Εδώ αξίζει μια μικρή στάση· στο παραλιακό κεντράκι δοκιμάζουμε το εύγευστο χειμαρριώτικο μέλι και ξανανηφορίζουμε από την άλλη μεριά της πόλης.

Σ' αυτές εδώ τις γυμνές κι άγονες ράχες πολέμησαν οι Έλληνες τους Ιταλούς, όταν τους πήραν φαλάγγι το '40. Παντού οι μνήμες της φυλής μας συντροφεύουν...

Κατηφορίζουμε και πάλι προς τα παράλια· περνάμε από τα χωριά Κεπαρό και Μπόρς. Παντού εσπεριδοειδή, τρεχούμενα νερά και η ζωηρή βλάστηση σου προξενούν ευχαρίστηση και χαίρεσαι τη διαδρομή.

Φτάνουμε στο Λούκοβο, το χωριό του Βασίλη Λάτση. Ο Β. Λάτσης ήταν ο θαρραλέος νέος που πυροβόλησε τον Ιταλό βασιλιά Βίκτορα Εμμανουήλ στο Δυρράχιο...

Σταματάμε σ' ένα μαρμάρινο μνημείο, ψηλότερ' από τη θάλασσα και διαβάζουμε:

«Εδώ, από το 1969–72, 70 χιλιάδες φοιτητές και φοιτήτριες, φύτεψαν αυτά τ' απέραντα περιβόλια.

Ρίχνουμε μερικές ματιές τριγύρω. Το θέαμα είναι εντυπωσιακό.

Βουναλάκια κατάφυτα από ελιές κι εσπεριδοειδή στις λακκιές, ως την άκρη της θάλασσας. Όλα τα δένδρα είναι φυτεμένα σε σειρές παράλληλες και σκαλοπάτια από τη βάση των λόφων ως τις κορυφές.

Θαυμάζει τούτο τ' ανθρώπινο μεγαλείο και στοχάζεσαι τι μπορεί να φτιάξει ο νέος, όταν εμπνέεται από ιδανικά και δε χάνει τον καιρό του στα καφενεία και στα... «καμάκια».

Μ' αυτές τις σκέψεις, συνεχίζουμε την πορεία μας, μες στις δεντροφυτεμένες, α-

πέραντες λοφοπλαγιές. Αντικρύζουμε τον αποξηραμένο κάμπο του Βούρκου και αριστερά το Δέλβινο. Σε λίγη ώρα μπαίνουμε στο Σαράντι (έτσι λένε τώρα τους Αγίους Σαράντα). Μια μεγάλη αφίσα που απεικονίζει μια κοπέλα να κρατάει στο ένα της χέρι το τσαπί, μας κάνει εντύπωση, κάτω η λεζάντα γράφει: «ΟΠΟΥ Η ΠΑΤΡΙΔΑ ΕΧΕΙ ΑΝΑΓΚΗ, ΕΚΕΙ ΘΑ ΠΑΜΕ».

Η πόλη, με 12 χιλ. κατοίκους, είναι αμφιθεατρικά χτισμένη κι έχει ένα εξαιρετικό φυσικό λιμάνι. Προπολεμικά ήταν ένα χωριό με χαμοκαλύβες· σήμερα στολίζεται μ' ωραία δημόσια κτίρια και συγκροτήματα εργατικών κατοικιών.

Το κλίμα είναι ήπιο εδώ και δε βλέπουν σχεδόν ποτέ χειμώνα.

Με το ηλιοβασίλεμα απολαμβάνουμε τα θαυμάσια χρώματα σε στεριά και θάλασσα. Σε λίγο διακρίνουμε τα φώτα από τα χωριά της βόρειας Κέρκυρας. Πόσο κοντά είναι οι δύο ακτές!

Ξαμίλι – Βουθρωτό

Τρίτη 5–11–85.

Μόλις ξημέρωσε, αγναντεύω από το παράθυρο του ξενοδοχείου τη γαλήνια θάλασσα. Κατά τη Δύση τα σύννεφα παίρνουν φωτεινά χρώματα καθώς έρχεται η αυγή.

Κολατσίζουμε και αρχίζουμε το πρόγραμμα της ημέρας με μια επίσκεψη στη βιβλιοθήκη της πόλης. Έχει 70 χιλ. τόμους και 4 χιλιάδες τακτικούς αναγνώστες.

Σε κάποια στιγμή βλέπω μια κοπέλα να παίρνει ένα βιβλίο. Ρωτάω τι δουλειά κάνει και μου απαντάει πως είναι εργάτρια σε υφαντουργείο. Ρίχνω μια ματιά στην καρτέλα της και βλέπω πως έχει διαβάσει αρκετά βιβλία. Το διάβασμα στη Νέα Αλβανία είναι προσφιλής ενασχόληση για μικρούς και μεγάλους....

Εξι μίλια νότια του Σαραντιού συναντούμε το Ξαμίλι και τον εύφορο κάμπο του Βούρκου. Παμπάλαιο έλος τούτη η παιδιάδα, τώρα δίνει στον άνθρωπο τα πλούσια αγαθά της, μετά τη διευθέτηση της κοίτης του ποταμού Μπιστρίτσα.

Στο τέλος της λιμνοθάλασσας βρίσκονται τα ερείπια της αρχαίας πόλης, του Βουθρωτού. Αξίζει να την επισκεφτούμε.

Ο καθηγητής Βασίλης Φέρος από το Χάσκοβο της Δρόπολης αναλαμβάνει την ξενάγησή μας. Η ίδρυση της πόλης ανάγεται στον 7ο αιώνα π.Χ. και κατά καιρούς πέρασαν λογής λογής βάρβαροι και τη λήστεψαν ώσπου ισχυροί σεισμοί την κατέστρεψαν τελείως.

Ο Αλή πασάς, εκτιμώντας τη στρατηγική της τοποθεσία έφτιαξε εκεί στο μασίδι της λιμνοθάλασσας κάστρο για να ελέγχει την περιοχή. Σώζεται σήμερα ένα κομμάτι απ' αυτό και πάνω στο λόφο, στέκει βιγλάτορας του Ιονίου η βενετσάνικη «κούλια».

Οι ανασκαφές έβγαλαν στο φως θεμέλια από αρχαία τείχη, το θέατρο, το βαπτιστήριο και εξαιρετικά ψηφιδωτά.

Το μεσημέρι ξαναγυρίζουμε στο Ξαμίλι. Αυτή η τοποθεσία είναι απέναντι από την Κέρκυρα, ακριβώς στο στενότερο σημείο της θάλασσας.

Λίγα χρόνια πριν, ήταν ένα άγονο μέρος, όπου εύρισκαν καταφύγιο, στους άγριους θάμνους τ' άγριογούρουνα του Βούρκου.

Μετά από υπόδειξη του Ενβέρ, άρχισε η μαζική δεντροφύτευση από τους φοιτητές. Ανοίχτηκαν δρόμοι, σκάφτηκαν «ζωνάρια» στους λόφους και φυτεύτηκαν μέχρι σήμερα γύρω στα 100 χιλ. εσπεριδοειδή και λιόδεντρα. Κάθε χρόνο – σύμφωνα με το σχέδιο – θα προσθέτονται κι άλλα, φτάνοντας τις 300 χιλιάδες, ώστε να καλύψουν όλη την περιοχή.

Το νερό ανεβάστηκε με σωλήνες πολλών χιλιομέτρων, στις πλαγιές και από τα υδραγωγεία, με φυσική ροή, ποτίζει όλη την έκταση.

Από το μηδέν δημιουργήθηκε ολόκληρο χωριό 1500 κατοίκων με σύγχρονα σπίτια, πολιτιστικό κέντρο, βιβλιοθήκη, κινηματογράφο κλπ.

Δίπλα, η θάλασσα σχηματίζει θαυμάσιους κόλπους με τρία νησάκια που δίνουν περίσσια χάρη σ' αυτό το ειδυλλιακό τοπίο...

Γευματίζουμε σ' ένα εστιατόριο, με πανοραμική θέα, τραβώ κάμποσες φωτογραφίες κι αναχωρούμε για το ελληνόφωνο χωριό Φοινίκι που είναι χτισμένο στην άκρη του Βουρκόκαμπου, στη θέση της αρχαίας Φοινίκης. Κατοικείται από 2.500 ψυχές.

Με το σύθαμπο μπαίνουμε στο χωριό και καθώς σταματάμε, μας περικυκλώνουν καμιά πενηνταριά παιδιάκια κοιτώντας με περιέργεια. Χαριτωμένα αγόρια και κορίτσια συνωθούνται γύρω μας: τα καλησπερίζουμε κι εκείνα μας αντιχαιρετούν με θάρρος. Οι ερωτήσεις μας πέφτουν βροχή: Πως σε λένε, τι τάξη πας κλπ. Απαντούν ο Κώστας, η Μαρία, ο Δημήτρης, η Αννούλα....

Ανταμώνουμε τον πρόεδρο του συνεταιρισμού Θόδωρο Γεωργίου και το γεωπόνο Βασίλη Λιόλιο. Μας πληροφορούν ότι τα 16 χωριά του Βούρκου (όλα μειονοτικά) είναι ενταγμένα στον Αγρ. Συνεταιρισμό, ανώτερου τύπου και καλλιεργούν 35.000 στρέμματα, από τα οποία 7 χιλ. είναι δεντροπερίβολα. Εκτρέφουν 700 αγελάδες και 300 χοιρομητέρες. Από τα 9 χιλ. μέλη που εργάζονται στο Συν/σμό, 3 χιλ. είναι αγροτοεργάτες, 140 ανώτερης μόρφωσης κι άλλοι τόσοι, εκπαιδευτικοί και υπάλληλοι.

Το σχολείο έχει 450 παιδιά και κάθε δάσκαλος διδάσκει σε 20 – 25 μαθητές.

Μας προσκαλεί ένας Έλληνας στο σπίτι του, όπου πίνουμε μερικά ρακιά φετινής παραγωγής. Όπως στα δικά μας χωριά, έτσι κι εδώ ο κάθε νοικοκύρης βγάζει μόνος του με το ρακοκάζανο το τσίπουρο της χρονιάς.

Πριν από τον πόλεμο – μας λέει ο οικοδεσπότης – ζούσαμε σε καλύβες και υποφέραμε από τη λάσπη και την ελονοσία: μας έλεγαν «σιαφράνηδες» και δυστυχού-

σαμε σ' όλα τα βουρκοχώρια. Επιπλέον έπρεπε να σκύβουμε το κεφάλι στους μπέηδες της περιοχής. Τώρα έχουμε τα σπίτια μας ανθρώπινα, τα νοικοκυριά μας, που γίνονται όλο και καλύτερα, ζούμε αγαπημένοι με το συνεταιρισμό μας κι είμαστε εμείς μπέηδες στους εαυτούς μας. Δόξα στο σοσιαλισμό και στον Ενβέρ. Είπαμε πολλά και φύγαμε νύχτα για το Σαράντι να κοιμηθούμε το τελευταίο βράδυ στην Αλβανία.

Επιστροφή στην Ελλάδα

Τετάρτη 6 - 11 - 85.

Στις 8 το πρωί είμαστε έτοιμοι για αναχώρηση. Φορτώνουμε τις βαλίτσες μας και ξεκινάμε. Μια δυνατή βροχή μας συντροφεύει σ' όλο το ταξίδι. Περνάμε από την αρχαία Φοινίκη, το υδροηλεκτρικό έργο του Μπίστριτσα κι αντικρίζουμε στις πλαγιές τη Δρόβιανη, τη Μουζίκα (είχε καεί ολόκληρη από τους ναζήδες) ύστερα ανεβαίνουμε σ' ένα διάσελο και παίρνουμε τον κατήφορο για τη δημοσιά, κοντά στους Γιωργουτσάτες.

Είχα την επιθυμία να επισκεφθούμε ένα ελληνικό σχολείο. Από το Σαράντι είπαμε με το Μενέλαο και τον Πάνο να μπούμε σε κάποιο δροπολίτικο χωριό στην επιστροφή.

Έτσι, αν κι έκανε πνιγμό, σταματήσαμε στο Γοραντζή.

Μπήκαμε στο σχολείο οι ελληνοδάσκαλοι διέκοψαν το μάθημα και μας υποδέχτηκαν εγκάρδια, απαντώντας πρόθυμα στις διάφορες ερωτήσεις μας.

Μας είπαν, λοιπόν, ότι τα παιδιά διδάσκονται στα πρώτα τέσσερα χρόνια του οκταετούς σχολείου, μόνο Ελληνικά και στα υπόλοιπα τέσσερα αλβανικά. Στα 145 παιδιά έχουν 9 δασκάλους και μουσικά από μουσικοδάσκαλο.

– Όταν βρίσκουμε και κάποιο μαθητή ταλέντο, λέει ο μουσικός Δημήτρης από το Μπουλιάρτι, τον προωθούμε πιο πέρα.

Δεν παραλείπουμε να μπούμε και στις τάξεις. Χαιρετούμε τα παιδιάκια και μας αντιχαιρετούν χαρούμενα. Έχουν αριθμητική.

Τους κάνουμε διάφορες ερωτήσεις κι απαντούν σεμνά και θαρρετά. Γύρω στους τοίχους πολλά συνθήματα, μ' ελληνικά γράμματα:

«Αγαπάτε την καθαριότητα» – «Να σέβεστε τους μεγαλύτερους» κ.α.

Αποχαιρετάμε μαθητές και δασκάλους και φεύγουμε ευχαριστημένοι που πήραμε κάποια, έστω και μικρή, γεύση από ένα ελληνικό σχολείο.

Η βροχή συνεχίζει να πέφτει πυκνή. Τα χωράφια που στον ερχομό μας ήταν κατάξερα, τώρα πλημμύρισαν και ο κάμπος της Δρόπολης μοιάζει με λίμνη. Σε λίγα λεπτά είμαστε στα σύνορα. Στο τελωνείο της Κακαβιάς γίνονται οι συνηθισμένες διατυπώσεις και χωρίζουμε από τους φίλους μας Πάνο και Μενέλαο συγκινημένοι και υποχρεωμένοι που μας ξενάγησαν πρόθυμα και φιλόξενη χώρα τους.

Αποχαιρετούμε και τους οδηγούς Σκεντέρ και Γζίμ, που αγόγγυστα (λες κι ήταν φίλοι από χρόνια), μας περιέφεραν σ' όλη την Αλβανία, με το χαμόγελο στα πρόσωπά τους.

Μας αποχαιρετούν κι εκείνοι με τη φράση: «Μίρο παύσιμ» που αντιστοιχεί στη δική μας γλώσσα με το «επανιδείν» = καλή αντάμωση. Οι Αλβανοί δε λένε αντίο, αλλά καλή αντάμωση. Ας ελπίσουμε ότι θα πιάσει η ευχή· γιατί όποιος πάει μια φορά στην Αλβανία, νιώθει την επιθυμία να ξαναπάει

Μίρο παύσιμ, λοιπόν.

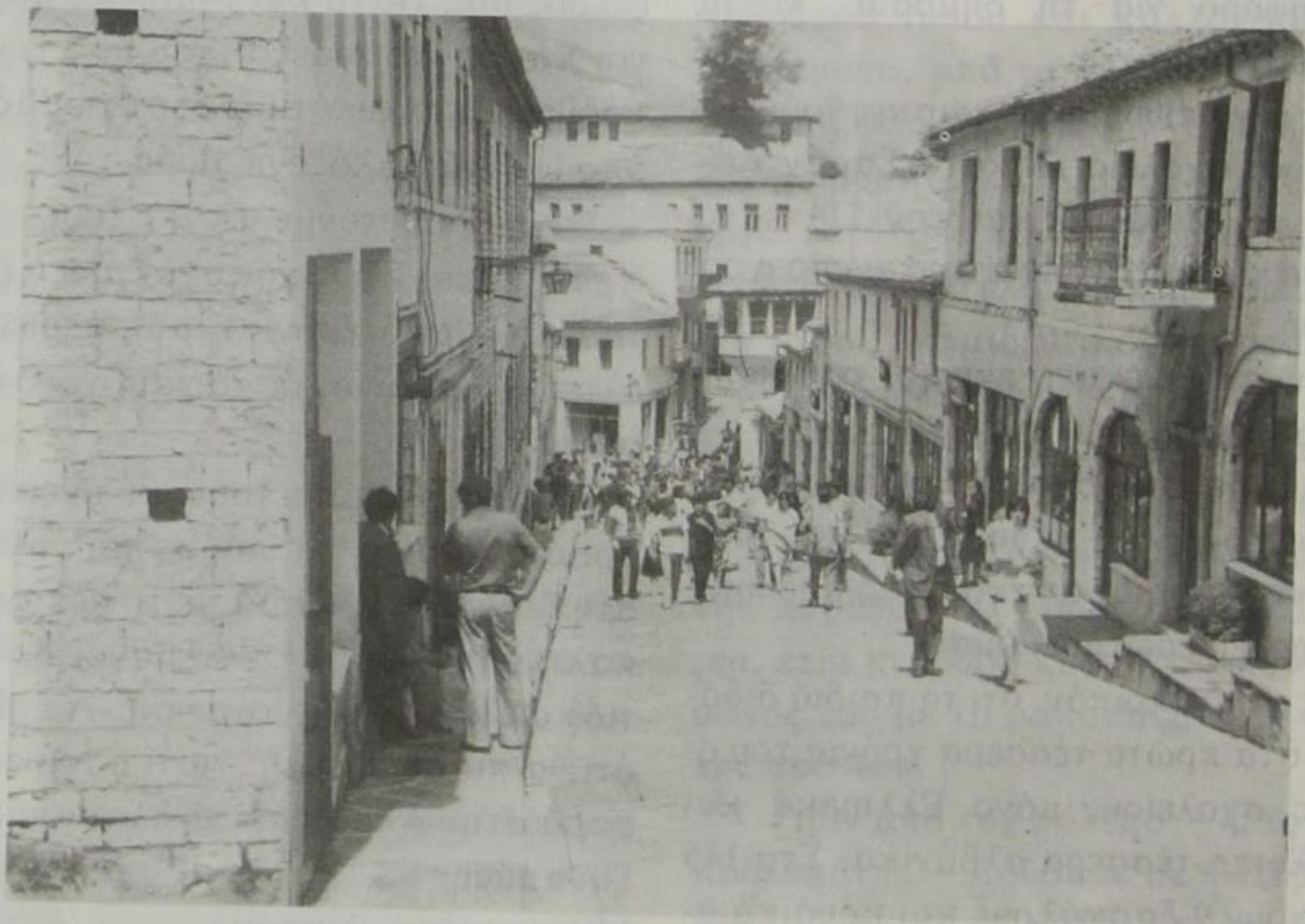
(Στο επόμενο: Διάφορες διαπιστώσεις)

ΜΕ ΤΗΝ «ΠΙΝΔΟ»

Οι ποδοσφαιρικές ομάδες «Πίνδος» Κόνιτσας και «Λουφτετάρι» Αργυροκάστρου πριν τον αγώνα.

Στους δρόμους του Αργυροκάστρου (8-6-86)

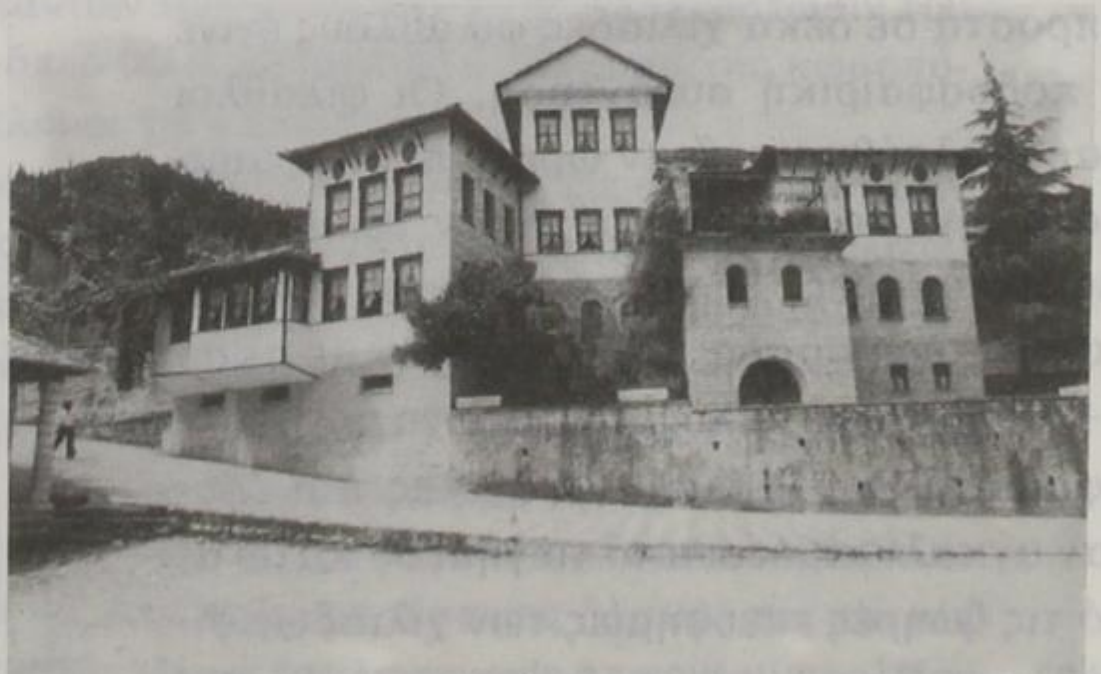
ΣΤΟ ΑΡΓΥΡΟΚΑΣΤΡΟ

Κονιτσιώτες και Αργυροκαστρίτες παρακολουθούν μουσικοχορευτική εκδήλωση στο χωριό Γορανζή

Παραδοσιακή Αργυροκαστρίτικη αρχιτεκτονική

Το «Μουσείο του Αγώνα» στο Αργυρόκαστρο

ΜΕ ΤΗΝ «ΠΙΝΔΟ» ΣΤΟ ΑΡΓΥΡΟΚΑΣΤΡΟ

Την Κυριακή 8/6/86 με πρωτοβουλία του Δ.Σ. του ΑΜΣ ΠΙΝΔΟΣ πραγματοποιήθηκε ημερήσια εκδρομή στο Αργυρόκαστρο Αλβανίας, με σκοπό τη διεξαγωγή φιλικού ποδοσφαιρικού αγώνα με την τοπική ομάδα Λουφτετάρι.

Η ποδοσφαιρική αυτή συνάντηση έδωσε την ευκαιρία στους 300 εκδρομείς για μια άμεση επαφή με το λαό της περιοχής του Αργυροκάστρου. Ήταν το μεγάλο βήμα γαι την παραπέρα σύσφιγξη των δεσμών των δύο φίλων λαών και τη διεύρυνση των πολιτιστικών επαφών και σ' άλλα επίπεδα και τομείς.

Η υποδοχή εκ μέρους των αρχών και των κατοίκων της πόλης του Αργυροκάστρου και των χωριών της Ελληνικής μειονότητας ήταν τόσο εγκάρδια, που κατέστησε ακλόνητη την πίστη μας στη φιλία των δύο λαών.

Μετά την επίσκεψή μας στο «Κάστρο» και το «Μουσείο» του Απελευθερωτικού Αγώνα, την αγορά ειδών λαϊκής τέχνης, οι εκδρομείς γευμάτισαν σε εστιατόρια άφταστης φυσικής ομορφιάς, με τη συνοδεία τοπικών λαϊκών συγκροτημάτων. Η αποστολή της ομάδας κατέλυσε σε Κεντρικό Τουριστικό Ξενοδοχείο, όπου της επιφυλάχτηκε θερμή υποδοχή.

Το απόγευμα και ώρα 4 και μισή μπροστά σε δέκα χιλιάδες φιλάθλους έγινε η ποδοσφαιρική συνάντηση. Οι φίλαθλοι παρακολούθησαν έναν ωραίο ποδοσφαιρικό αγώνα και χειροκρότησαν θερμά και τις δύο ομάδες. Τη νίκη απόσπασε η καθόλα ανώτερη ομάδα «Λουφτετάρι» με σκορ 6-3. Μετά το τέλος του αγώνα οι ποδοσφαιριστές αντάλλαξαν φανέλες και έφυγαν αγκαλιασμένοι από το γήπεδο κάτω από τις ζωνχές επευφημίες των χιλιάδων φιλάθλων. Στις 8 το βράδυ προς τιμήν της ελληνικής αποστολής η Ελληνική Μειονό-

τητα παρουσίασε στο χωριό Γορανζτή ένα γιορταστικό πρόγραμμα με παραδοσιακούς χορούς και τραγούδια. Μας συνεκίνησε βαθιά το κλίμα της συμφιλίωσης, της συναδέλφωσης και της αγάπης μεταξύ των δύο λαών που επικράτησε.

Μια πολιτιστική εκδήλωση είχε τελειώσει. Είχε δώσει όμως σ' όλους μας το μήνυμα της αξίας του πολιτισμού. Γιατί ο Πολιτισμός είναι ένα κομμάτι της ζωής μας, που ενώνει τους λαούς, σημαδεύει την κοινή πορεία και μοίρα, κάνει τη ζωή μας πιο ανθρώπινη και ξεσκεπάζει την υποκρισία όσων υπόσχονται την ευτυχία μέσα από τη σύγκρουση και την επίδειξη των εξοπλισμών.

Για το Διοικητικό Συμβούλιο
Τάκης Ντενόπουλος

ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ ΜΑΣ

Δημοσιεύουμε όσα ο συμπατριώτης μας κ. Ν. Τσίπας σταχυολόγησε από τις εφημερίδες «ΗΠΕΙΡΟΣ» και «ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ» και αφορούν τη ζωή της Επαρχίας Κόνιτσας κατά τα έτη 1913 – 1929:

«Για τους ερευνητάς της ιστορίας της Πυρσόγιαννης. Για να μάθουν και να σέβονται το παρελθόν. Για να θερμάνουμε έντονα την ανάγκη για γνώση της ιστορίας της Πυρσόγιαννης, για περισσότερη σταθερότητα στις παραδόσεις του τόπου μας, τις ηθικές αρχές και την πίστη μας, παραθέτουμε από το αρχείο της εφημερίδας «ΗΠΕΙΡΟΣ» των Γιαννίνων του 1926 του τρανού ποιητή, χρονογράφου και δημοσιογράφου Γ. Πελλερέν, πραγματικά γεγονότα, όπως τα συνέλαβε τότε ο φακός της παραπάνω εφημερίδας. Η παράθεση τέτοιων ιστορικών και λαογραφικών γεγονότων θα φωτίζει σαν λαμπερό αστέρι και θα καθοδηθεί τις νέες γενιές».

9 – 11 – 1924. «Ανέγερσις μεγαλοπρεπούς διδακτηρίου εν Πυρσογιάννη, έναρξις εργασιών και κατάθεσις θεμελίου λίθου. Την παρελθούσαν εβδομάδα εν γενική της κοινότητας συγκεντρώσει και εν κωδωνοκρουσίαις, έλαβε χώραν η κατάθεσις του ακρογωνιαίου θεμελίου λίθου του νέου διδακτηρίου της Κοινότητας τελεσθέντος επί τω γεγονότι κατανυκτικωτάτου Αγιασμού καθ' όν παρέστησαν η επί της ανεγέρσεως της Σχολής Επιτροπή αντιπροσωπεύουσα τους εν Αμερική πατριώτας εις ους κυρίως οφείλεται η ανέγερσις του νέου τούτου Σχολείου, δια το οποίον είναι άξιοι παντός επαίνου και αποτελουμένη εκ του Αισ. Δημ. Συγγέλου και των κ.κ. Απ. Τσιτσιράγκα, Νικ. Χρυσάφη, Ιωάν. Πετσίνη, Αντ. Ματαρά, Αλ. Μαρτσέκη και Γεωρ. Ιατρίδη, το διοικητικόν Συμβούλιον αποτελούμενον εκ του Προέδρου κ. Γρηγ. Σούρλα και των συμβούλων Ματθ. Πύρσου, Ιωανν. Βατσικαλή και Ν. Σούρλα, οι ιατροί της Κοινότητας κ.κ. Νικ. Περώνης και Χαρίσης Σπύρου, ο γηραιός και σεβαστός συνάδελφος κ. Ζήσ. Σούρλας πατήρ του εν Πρεβέζη καθηγητού κ. Ευρ. Σούρλα, ο αστυν. Σταθμάρχης κ. Σπ. Μπριζόλας, το διδάσκον προσωπικόν της Κοινότητας κ.κ. Γεωργ. Ιατρίδης, Φ. Παπαλαμπρίδης, Μαρ. Οικονόμου και Πην. Μακρυγιάννη μετά των μαθητών και όλοι σχεδόν οι κάτοικοι της κωμοπόλεως.

Μετά το πέρας του Αγιασμού ο Δ/ντής του Σχολείου κ. Ιατρίδης εξεφώνησε μικρόν μεν αλλά μεστόν ουσίας λόγον, πλέξας το εγκώμιον των εχόντων την πρωτοβουλίαν της πληρώσεως της επιτακτικής ανάγκης της ανεγέρσεως διωρόφου και μεγαλοπρεπούς διδακτηρίου, ευχαριστήσας επί τη ευκαιρία εκ μέρους του εν Αμερική συνδέσμου των Πυρσογιαννιτών, ο «Άγιος Μηνάς» πάντας τους συνεργούντας έργω και λόγω εις την ευόδωσιν του έργου τούτου και εν τέλει επικαλεσθείς την διαρκή προθυμίαν και ιερόν ζήλον πάντων των κατοίκων προς αποπεράτωσιν του αναμαορφωτικού τούτου φυτωρίου, όπερ θέλει καταστεί το σέμνωμα της κωμοπόλεως και δι' όπερ οι επερχόμενοι θέλουσι τους επευλογεί...

Εδώ αναφέρομεν ότι το ανωτέρω νέον διδακτήριον έγινε εις αντικατάστασιν του καταστρεφέντος, εξ απροσεξίας από φωτιά που άναψαν στο τζάκι, σχολείου Κρήτες αγωνιστές που φιλοξενήθησαν εκεί όπως γράφει εις το περισπούδαστον βιβλίον του «Η παιδεία στην Πυρσόγιαννη επί Τουρκοκρατίας» ο συγχωριανός μας και πρόεδρος του Συλλόγου εν Αττική Πυρσογιαννιτών κ. Πέτρ. Φρόντζος. Το παλαιό σχολείο άρχισε να κτίζεται το 1845 και ολοκληρώθη με την προσθήκη 2ου ορόφου το 1870· το οίκημα τούτο την εποχή του ήτο το μεγαλύτερον και επιβλητικότερον της περιοχής, λειτουργούσε δε ως Δημοτικό με τέσσερις δασκάλους και μία δασκάλα και ως Σχολιαρχείο ως το 1913. Μέχρι της λειτουργίας του νέου σχολείου χρησιμοποιήθησαν για σχολείο τα σπίτια του Παγώνη, του Βέτσα (νυν Μαρτσέκη) και της Τζιάλλως.

Την 7-6-86, όπως αναφέρουμε και σε άλλη σελίδα του περιοδικού, πραγματοποιήθηκε εκδήλωση από το μουσικό τμήμα της Κόνιτσας στον κινηματογράφο «ΟΛΥΜΠΙΟΝ». Το μουσικό τμήμα δημιουργήθηκε από μια ομάδα πρωτοβουλίας που έφερε από τα Γιάννινα τους μουσικούς δασκάλους Γιώργο Πρεβεζιάνο (ακορντεόν - αρμόνιο) και Περικλή Ταμπασούλη (κιθάρα).

Στην εκδήλωση συμμετείχαν παιδιά - μαθητές από το Ωδείο Ιωαννίνων και μικρό συγκρότημα του Ο.Η.Θ.

Σκοποί της εκδήλωσης ήταν: Να διαπιστώσουν οι Κονιτσιώτες γονείς τ' αποτελέσματα της μουσικής εκπαίδευσης των παιδιών τους. Να ιδούν οι μαθητές το έργο τους συνολικά. Να παρακινηθούν κι άλλοι γονείς και παιδιά για να μεγαλώσουν το μουσικό σχολείο κατά τον ερχόμενο χρόνο.

Και η εκδήλωση, πραγματικά, είχε επιτυχία. Έδειξε ότι, παρόλο το μικρό διά-

στημα των μαθημάτων, οι μαθητές έκαναν αρκετή πρόοδο αποδείχνοντας πως, όταν οι μεγάλοι βάζουν τα παιδιά σε σωστό κανάλι, εκείνα μπορούν να πετύχουν πολλά πράγματα.

Επισημάνθηκε όμως και κάτι άλλο σ' αυτή την όμορφη και ζεστή συγκέντρωση.

Έλειπαν «τα κεφάλια». Έλειπαν όλες οι αρχές (Στρατιωτικές, Αστυνομικές, Εκκλησιαστικές και ο Δήμος).

Τούτο δεν μπορεί, παρά να βάλει κάθε συνετό Κονιτσιώτη σε πολλές σκέψεις και δεν είναι δυνατόν να μη σχολιαστεί και από τις στήλες του περιοδικού μας, γιατί νομίζουμε, ότι στη μικρή μας κοινωνία - όπως είναι η Κόνιτσα πρέπει καλοπροαίρετα να λέμε τα σύκα - σύκα και τη σκάφη - σκάφη.

Όλοι γνωρίζουμε ότι στη χώρα μας η πολιτεία δεν έχει κάνει σπουδαία πράγματα για τη μουσική παιδεία του λαού.

Στην Κόνιτσα, οι προσπάθειες μερι-

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΙΩΑΝ. ΤΖΙΟΜΑΚΑΣ

(Ένας χρόνος που έφυγε)

Πριν λίγο καιρό ένα βροχερό χειμωνιάτικο βράδυ ανηφορίσαμε όλοι μας το δρόμο προς το χωριό για νάρθουμε κοντά εκεί Πατέρα, που εδώ κι' ένα χρόνο αναπαύεσαι.

Δεν ανηφορίσαμε την Πλάση από ένα ξερό και τυπικό καθήκον σαν παιδιά. Ένας πόνος και μια κραυγή λαχτάρας κι' αγάπης για σένα μας έφερε ευλαβείς προσκυνητές στο μνήμα σου. Τα λουλούδια τα δικά μας, ποτισμένα κι' από τις δροσοσταλίδες των δακρύων μας χαϊδεύουν το μνήμα σου μέσα στ' ανταριασμένο απομεινόμενο του Σαββάτου. Ο πόνος και η θλίψη τόσο της μάνας όσο κι' ο δικός μας φωλιάζουν στο είναι μας εδώ κι' ένα χρόνο. Η παρουσία σου ανάμεσα μας ήταν πάντα αγάπη και πατρική στοργή. Η απουσία σου είναι ένα κενό που δεν καλύπτεται μ' όλου του κόσμου τα καλά.

Έφυγες στην θωριά της δικαίωσης και

επιβράβευσης των κόπων σου σαν πατέρα.

Όμως η μοίρα τόθελε εμείς να στερηθούμε τόσο γρήγορα τον ηθικό και τίμιο αγωνιστή και συμπαραστάτη μας πατέρα. Ιδέες ψηλές, φρόνημα ακατάβλητο, ανυποχώρητη αγωνιστικότητα, πάθος ασίγαστο για πρόοδο, αυτά που σε κάθε σου βήμα σε συντρόφευαν.

Όλα αυτά σε δύσκολους καιρούς. Κι όμως ανέβηκες και στάθηκες ψηλά γιατί τα ιδανικά σου είχαν κάτι το ξέχωρο και ζηλευτό.

Πατέρα, τώρα που ο κορνιαχτός της πρόσκαιρης ζωής καταλάγιασε, τώρα που αναπαύεσαι κεί ψηλά στο χωριό αγνατεύοντας το Λιβάδι και τα Χειμαδιά, σκληρές και γλυκές θύμησες της δύσκολης ζωής που γεύτηκε μαζί με τη μάνα σου, δική μας τρανή, μείνε ήσυχος και ήρεμος γιατί τα δικά σου παιδιά γαλουχημένα με τα νάματά σου, συνεχίζουν, το ένα πλάι στο άλλο, το δρόμο που συ τους έδειξες έχοντας για οδηγό την δική σου ακτινοβολία.

I.A.T.

κών ανθρώπων πάνω σ' αυτό το ζήτημα, είχαν ευχάριστα αποτελέσματα. Προσλήφθηκαν, με πληρωμή των γονιών, δυο μουσικοδασκαλοί και ανέλαβαν την εκμάθηση τριάντα περίπου παιδιών στα μουσικά όργανα κιθάρα, αρμόνιο και ακορντεόν.

Έτσι, παρέχεται σε νέους όλων των ηλικιών η ευχέρεια να μάθουν ένα όργανο για προσωπική τους διασκέδαση, για αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου τους και γιατί όχι, την αποκάλυψη κάποιου ταλέντου.

Η προσπάθεια αυτή θα 'πρεπε ν' αγκαλιαστεί απ' όλους τους Κονιτσιώτες και να ενθαρρυνθεί με κάθε τρόπο ώστε να φτιάξουμε κάτι χρήσιμο σε τούτον τον τόπο.

Γιατί εκτός από τη χρησιμότητα μιας μελλοντικής ορχήστρας, ενός μικρού ή μεγάλου μουσικού συγκροτήματος στον τόπο μας κ.α. έχουμε ένα μεγάλο όφελος, δηλαδή τη μουσική αγωγή των παιδιών μας και την ωφέλιμη εξωσχολική απασχόληση.

Ίσως, δίνοντας κάποια διέξοδο στους νέους μας, σταματήσουμε κάποτε κι εμείς οι μεγάλοι να γινόμαστε μια ζωή κριτές κι επικριτές της νεολαίας. Ότι δηλαδή χάνει το χρόνο της στις ντίσκο και στις καφετερίες.

Αν θέλουμε να κρίνουμε κάποιους, ας κρίνουμε πρώτα τους εαυτούς μας, γιατί εμείς οι μεγαλύτεροι δίνουμε τις κατευθύνσεις στους νέους.

Αν, λοιπόν, παίρνουν στραβό δρόμο, τότε οι τελευταίοι που φταίνε, είναι, νομίζουμε, εκείνοι...

Πάρα πολλοί από τους κριτές κι επικριτές πολίτες της μικρής μας πόλης έλαμπαν με την απουσία τους εκείνο το ζεστό μουσικό βραδινό. Τι να πούμε;

Ας αναλογιστούν οι απόντες για τη στάση τους. Εμείς θα προσθέσουμε μονάχα μια λέξη. Λυπηρό!...

Σ.Τουφίδης

ΤΟ ΑΜΑΡΑΝΤΙΩΤΙΚΟ ΣΠΙΤΙ

Η λαχτάρα και η χαρά των ηπειρωτών είναι μεγάλη όταν συναντιώνται στην ξενιτιά.

Εμείς οι Αμαραντιώτες το νιώθαμε πιο πολύ αυτό και αποφασίσαμε ν' αποκτήσουμε το δικό μας στέκι στην Αθήνα «Το Αμαραντιώτικο σπίτι», για να βλέπομαστε.

Η αδελφότητά μας απόκτησε το δικό της Γραφείο. Και είμαστε από τις λίγες αδελφότητες χωριών, που έχουν ιδιόκτητο το Γραφείο.

Αυτό, την εποχή εκείνη δεν ήταν καθόλου απλό πράγμα και δεν το πίστευαν πολλοί.

Όμως, όταν μπήκαν μπροστάρηδες αυτοί που το οραματίστηκαν και είχαν δυνατή πίστη για την απόχτησή του, την πίστη τους αυτή τη μετάδωσαν σωστά και δυνατά σ' όλους εσάς τους απανταχού Αμαραντιώτες τότε και «όρη μετακινούντες» η αγορά έγινε.

Το χρονικό της αγοράς του Γραφείου σε συντομία έχει ως εξής:

Το Νοέμβριο του 1983 το τότε Δ.Σ. της αδελφότητας Αμαράντου (Γιάννης Τζάφος, Νίκος Ζιακόπουλος, Θεόδωρος Γεράσης, Χρήστος Γκουντουβάς, Γιάννης Γκούντος, Αχιλλέας Ζακόπουλος, Μιχάλης Παπαμιχαήλ και Σωτήριος Παπαμιχαήλ έφερε σε συζήτηση στη Γενική συνέλευση το θέμα: (Στέγαση των Γραφείων της Αδελφότητας). Η απόφαση που πάρθηκε ήταν ομόφωνη. Να γίνει η αγορά Γραφείου της αδελφότητας, για να γίνει εκεί η

συγκέντρωση του αρχείου της, του λαογραφικού υλικού, βιβλιοθήκης και στο άλλο πολίτιμο υλικό διέθετε το χωριό μας σκόρπιο.

Στις 12-12-1983 το Δ.Σ. της αδελφότητας έστειλε επιστολή και έκανε έκκληση για συγκέντρωση χρημάτων. Όλοι οι συμπατριώτες μας και είναι προς τιμήν τους αυτό στέλνουν τον οβελόν τους και βάζουν το πετραδάκι τους για να χτιστεί το Αμαραντιώτικο σπίτι.

Έτσι με τις εισφορές και τις οικονομίες από άλλες εκδηλώσεις της αδελφότητας συγκεντρώθηκε το ποσό των 600.000 χιλ. δρχ. και στις 25 Μαΐου του 1984 έγινε το οριστικό συμβόλαιο της αγοράς του Γραφείου, που βρίσκεται στην ΑΘΗΝΑ οδός Μενάνδρου 20, 6ος όροφος. Γραφείο 6 τ.κ. 105-52^Α τηλέφωνο 5245268.

Τιμή λοιπόν και έπαινος σ' όλους όσους και χρήματα και κόπους πρόσφεραν για το σκοπό αυτό.

Ήδη το Γραφείο αξιοποιείται παραγωγικά για τις ανάγκες της αδελφότητας, έχουν γίνει συγκεντρώσεις των συγχωριανών μας, εμπλουτίστηκε με έπιπλα και σκεύη. Και παραμένει η προσφορά σας σε βιβλία για να γεμίσει η βιβλιοθήκη έπιπλο, που δωρίστηκε από τον συγχωριανό μας Βασίλειο Κούκη.

Οι νεώτερες γενιές μας βεβαιώνουν ότι θα αξιοποιήσουν παραγωγικά το Γραφείο, για το καλό πάντα του χωριού. Το ευχόμαστε.

ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΖΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Γενικός Γραμματέας Αδελφότητος Αμαράντου

Συν. από τη σελ. 54

Η έκθεση περιλάμβανε τμήματα βιβλίου προσχολικής ηλικίας, σχολικής ηλικίας μέχρι 12 ετών, εφηβικής κλπ. και την επισκέφτηκαν μαθητές, από την πόλη και τα γύρω χωριά, γονείς και άλλοι βιβλιόφιλοι, με αποτέλεσμα να πουληθούν πολλά βιβλία.

Έτσι η επιτυχία ήταν πολλαπλή δηλ. η έκθεση δεν περιορίστηκε μόνον στο μεγάλο αριθμό βιβλίων που εκτέθηκαν και την ποιότητα, στην καλή οργάνωση και τον μεγάλο αριθμό επισκεπτών, αλλά βοή-

θησε να διακινηθεί πλατιά το καλό βιβλίο και να μουν οι βάσεις ανάπτυξης της φιλαγνωσίας, που είναι ένας στόχος μακροπρόθεσμος.

Ακόμη αξίζει να σημειωθεί ότι οι βιβλιοπώλες διέθεσαν ένα σημαντικό ποσό (/10% επί των εισπράξεων), για να αγοραστούν βιβλία για τα σχολεία, κάτι που φανερώνει ότι το εμπορικό μέρος και για τους άμεσα ενδιαφερόμενους δεν αποτελούσε προτεραιότητα.

Σ' όλους αξίζουν θερμά συγχαρητήρια.

I.T.

«ΚΟΝΙΤΣΙΩΤΙΚΑ»

3-7-1915

Το Δημοτικόν Συμβούλιον ενέκρινε την χορήγησιν του ποσού των 100 δρχ. προς ενίσχυσιν του Συνδέσμου Ελληνίδων.

Αρχίζει κατ' αυτάς η επισκευή διαφόρων δημοτικών οδών υπό την επίβλεψη του εμπειροτέχνου Βασιλείου Μούσιου.

30-8-1915

Ανακαινίζεται η οδός Βενιζέλου (από Αγοράν μέχρι οικίας Χαραλ. Φλώρου). Την μελέτην συνέταξεν ο μηχανικός Σακελλίων.

Το επιστρατευθέντα Γραμματέα του Δήμου Αλ. Οικονομίδην, αναπληρεί ο Λάμπρος Κ. Λαμπρίδης.

7-9-1915

Παρεχωρήθησαν τέσσαρα τετραγωνικά μέτρα δημοτικής εκτάσεως εις τον Ανάπληρον πολέμου Νικόλαον Πηγαδάν (Αγάν), προς ανέγερσιν περιπτέρου.

10-9-1915

Κάτοικοι και έμποροι της Κονίτσης εζήτησαν δι' αιτήσεώς των από τον Διοικ. Επίτροπον, να ενεργήσει τα δέοντα, δια να μεταφερθή (επανεέλθη), η λαϊκή αγορά (λαχανικών, δημητριακών κλπ.) η τελουμένη άπαξ της εβδομάδος, από την κεντρικήν

Πλατείαν Κων/νου Ελευθερωτού, εις την πλατείαν Τζαμίου - Ωρολογίου, όπου ελειτούργει από αμνημονεύτων χρόνων.

22-9-1915

Επειδή λόγω της επιστρατεύσεως η δύναμις Χωροφυλακής Κονίτσης ανεκλήθη εις Ιωάννινα, συνεκροτήθη ήδη τοπική πολιτοφυλακή δια την ασφάλειαν της πόλεως και την τήρησιν της τάξεως.

27-9-1915

Τον αναχωρήσαντα Υποδιοικητήν (Διοικ/κόν Επίτροπον) Κονίτσης Κων. Στασινόπουλον, αναπληρεί ο ανθυπομοίραρχος Δημ. Δημητρακόπουλος.

12-10-1915

Επανεκάμψεν εκ του ταξιδίου του και επανέλαβε τα καθήκοντά του ο Υποδιοικητής μας Κων. Στασινόπουλος.

Το Δημαρχιακόν Συμβούλιον εψήφισε πίστωσιν εκ 350 δρχ. δια την επισκευήν της γεφύρας Μπουραζανίου. Απεφάνθη δε όπως αυτή γίνει επί ημερομιθίου και υπό την επίβλεψιν του Δημάρχου.

Διορίσθη δημοτικός Σύμβουλος ο Σπυρίδων Δ. Γκότζος.

Διορίσθη δημοτικός δασοφύλαξ ο Γεώργιος Ν. Ρεντζούλης.

• Το περιοδικό μας ενόψει των Δημοτικών εκλογών του Οκτώβρη, παραχωρεί τις στήλες του σε όλους τους συνδυασμούς της Κονίτσας για να εκθέσουν το πρόγραμμά τους στο κοινό.

ΑΛΕΚΟΣ ΝΤΟΚΟΣ
ΤΑΞΙ
ΤΗΛ. 0655. 22258
πιατά : 22500
ΚΟΝΙΤΣΑ

ΑΘΛΗΤΙΚΑ ΝΕΑ

Μετά από μια άριστη πορεία στο Τοπικό Ερασιτεχνικό πρωτάθλημα Β' Κατηγορίας η ΠΙΝΔΟΣ ανακηρύχθηκε πρωταθλήτρια, με διαφορά 7 βαθμούς από τη δεύτερη ομάδα του ΑΜΣ ΖΙΤΣΑΣ.

Έτσι από τη νέα ποδοσφαιρική σεζόν θα αγωνίζεται στην Α' κατηγορία του Τοπικού Ερασιτεχνικού πρωταθλήματος.

Σε 28 αγώνες πέτυχε 66 γκολ και δέχτηκε 32. Πρώτος σκόρερ της ομάδας αναδείχτηκε ο Δημήτρης Οικονόμου και δεύτερος ο Μιχάλης Χήρας, πετυχαίνοντας αντίστοιχα 18 και 17 γκολ.

Το Δ.Σ. εκφράζει μέσα και από τις στήλες του περιοδικού τις ευχαριστίες του προς το Δήμο της Κόνιτσας για την οικονομική του συμπαράσταση, στους επώνυμους (κ.κ. Γεώργιο Κήτα, Βασίλη Ζιώγα και Αντώνη Γαϊτανίδη) και ανώνυμους φιλάθλους, για την οικονομική και ηθική συμπαράσταση.

Συγχαίρει για μια ακόμη φορά τους πρωτεργάτες της επιτυχίας - τους παίκτες και τον προπονητή κ. Κώστα Οικονομίδα.

Στις 7-5-86 στο Εθνικό Στάδιο της πόλης μας δόθηκε φιλική ποδοσφαιρική συνάντηση με την ομάδα Α.Ε. ΚΑΡΥΩΝ, που έληξε με νίκη της ΠΙΝΔΟΥ 9-0! Μετά το τέλος του αγώνα ο κ. Δήμαρχος απέναιμε εκ μέρους του Δήμου στην πρωταθλήτρια ομάδα βαρύτιμο κύπελλο και ακολούθησε ο γύρος του θριάμβου.

Το βράδυ της ίδιας μέρας δόθηκε με επιτυχία, στο κέντρο ΠΛΑΤΑΝΑΚΙΑ χορός, τον οποίο τίμησαν με την παρουσία τους οι Αρχές της πόλης μας και απονεμήθηκαν από την ΕΠΣΗΠ τα κύπελλα πρωταθλήτριας και ήθους στην ομάδα καθώς και μετάλλια ήθους στους ποδοσφαιριστές.

Από το Δ.Σ.

Τάκης Ντεντόπουλος

- ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ
- ΑΓΟΡΑΠΩΛΗΣΙΕΣ ΟΙΚΟΠΕΔΩΝ

ΤΗΛ.: ΓΡΑΦΕΙΟΥ : 22964
ΣΠΙΤΙΟΥ : 22886
ΚΟΝΙΤΣΑ_ 44100

- ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΕΣ ΑΔΕΙΕΣ
- ΜΕΛΕΤΕΣ - ΕΠΙΒΛΕΨΕΙΣ

ΤΟ ΠΑΡΑΠΟΝΟ ΤΟΥ ΞΕΝΙΤΕΜΕΝΟΥ

— Γιατί οι πόρτες είναι αμπαρωμένες;
— Γιατί τα χωράφια είναι χέρσα;
— Γιατί τα τζάκια δεν καπνίζουν;
— Γιατί δεν ακούγονται φωνές στο Μεσοχώρι;
— Γιατί σώπασαν τα κουδούνια από τα ζώα;
— Γιατί τα ημερόδενδρα είναι ξεραμένα;
— Γιατί σταμάτησε το ποδοβολητό στα γκαλντερίμια;
— Γιατί δὲν τρέχον τα παιδιά τσούρμο να μου πάρουν τα σαχάρικια;
— Μη ρωτάς ξένε μου.
Φταίνε οι καιροί.
Φταίει ο άγονος τόπος
Φταίει η εύκολη ζωή στις πόλεις
Σ' αυτόν εδώ τον τόπο δεν υπάρχει πιά ζωή
Οι κάτοικοι ξενιτεύτηκαν
— Θέλω να ξαναζήσω στα γνώριμα μέρη που έζησα παιδί.
Θέλω να κάνω τη φιγούρα μου στους χωριάτες.
Θέλω να διηγηθώ ιστορίες από ξένους τόπους.
Θέλω την ταυτότητά μου που στερήθηκα στην ανωνυμία της ανθρωπομάζας στις πόλεις.
Δεν μπορώ να βλέπω αυτό το μελαγχολικό τοπίο.
Να βλέπω τους γέρους να μένουν άπραγοι, αμίλητοι, δυστακτικοί, μοιραλάτρες.
Πώς το όνειρο που έθρεφα μια ζωή στην ξενιτειά έσβησε ξαφνικά.
Πούναι η αγνή, η άδολη ήσυχη η φυσική ζωή του χωριού;
Πούναι τα κορίτσια, τα παληκάρια να στήσουμε χορό;
Ποιός ρήμαξε το χωριό;
Ποιός έκανε το κακό;
Ήλιε μου, ήλιε μου, πες μου πού είναι οι φίλοι μου;
Μην τους είδες να παίζουν τους κλέφτες με

τα ξυλόντούφεκα στα χαλάσματα;
Μην είδες τους χωριανούς να δουλεύουν στα χωράφια σαν μελισσολόι;
Με θυμάσαι ήλιε μου στην κατοχή, την πείνα, τον ανταρτοπόλεμο;
Είμαι ο Θοδωρής της Κοντούλαινας
Εδώ θέριεψε παιδί το όνειρο του ταξείδιού και της περιπέτειας
Εδώ πίστεψα πως μπορούσα να βοηθήσω να αλλάξει ο κόσμος.
Τώρα ξέρω την αλήθεια, τα ξέρω όλα, τα βίωσα!
Πώς ήθελα να εύρισκα το χωριό μου όπως το άφησα
Να λειτουργηθώ σε ανθρώπους γνώριμους
Να κινηθώ σε τόπους που πότισα με τον ιδρώτα μου
Να αυτοδημιουργηθώ με τις εμπειρίες που απέκτησα.
Λες να ξαναγυρίσουν οι ταξιδεμένοι κάποτε στο χωριό τους;
Να ξαναρχίσει πάλι η ζωή εδώ πέρα;
— Ζήσε το σήμερα όπως σου προσφέρεται και μη ρωτάς γιατί
Δεν υπάρχει ελπίδα για άλλη ζωή.
Η αυτάρκης οικονομία υπερκεράσθηκε από την τεχνολογία. Η μοίρα του τόπου πιά είναι αυτή που βλέπεις
Πάρε τα χέρια σου από το πηγούνι και φθάνει να συλλογιέσαι να προσπαθείς να διώξεις το πέπλο της ερημιάς που σκιάζει το χωριό.
Στάσου άνδρας στην καταστροφή.

ΘΕΟΔ. ΓΚΟΥΤΟΣ

• Ο συμπατριώτης μας Λάμπρος Παπανικολάου εκ μέρους της Αδελφότητας Επαρχίας Κόνιτσας στη Ν. Υόρκη «Ο ΣΜΟΛΙΚΑΣ» στέλνει στο περιοδικό εγκάρδιες πατριωτικές ευχές για το Πάσχα.

Η παραπάνω Αδελφότητα οργάνωσε μεγάλη γιορτή με συμμετοχή πολλών συνεπαρχιωτών της ομογένειας.

• Παρόμοιες ευχές μας στέλνει από το Ν. JERSEY ο συμπατριώτης και φίλος του περιοδικού μας Γεωργ. Γιούσιος και ο φίλος Φώτης Κατσάνος από τη Ρόδο.

Το περιοδικό αντεύχεται σε όλους χρόνια πολλά και καλή επιστροφή στην πατρίδα.

• κ. Γ. Παπαμιχάλη: το περιοδικό μας δέχεται συνεργασίες από κάθε φίλο και συμπατριώτη, με θέματα που να σχετίζονται με το δικό μας χώρο (ιστορικά, λαογραφικά, ειδησεογραφικά κλπ.).

Σ.Ε.

Ο γιορτασμός της 25 Μαρτίου από τους συμπατριώτες μας στη Μελβούρνη 1986.

Φωτ. Δ. Παπαναστασίου

ΝΕΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ

(Ειδήσεις, σχόλια, κρίσεις)

Η φετινή πρωτομαγιά ήταν βροχερή. Στην κεντρ. πλατεία της Κόνιτσας έγινε συγκέντρωση λαού και φορέων όπου μίλησε από το Σωμ. Οικοδόμων ο Νικ. Κυρτσόγλου για το ιστορικό και το νόημα της ημέρας. Λόγω καιρού και Μ. Πέμπτης δεν είχαμε έξοδο κόσμου στην εξοχή.

- Η κίνηση στην επαρχία μας φέτος ήταν μεγάλη κατά τις μέρες του Πάσχα.

Η Λαμπρή – πραγματική λαμπρή – γιορτάστηκε παντού με οβελίες και γλέντια. Μόνο στο Γαναδιό ψήθηκαν 22 αρνιά και 9 στη Μεσαριά.

- Τη δεύτερη μέρα ο καιρός χάλασε. Η βροχή έφερε και τη ραδιενέργεια που αναστάτωσε το ρυθμό στην κατανάλωση των τροφίμων.

- Η Μαθ. Κοινότητα Γ' Γεν. Λυκείου Κόνιτσας και ο Σύλλογος Καθηγητών, οργάνωσε διήμερο εκδηλώσεων για τις ελληνικές πατρίδες της Μικρασίας και τον Εθνάρχη Ελευθέριο Βενιζέλο, με το πιο κάτω πρόγραμμα:

Τετάρτη 14 Μαΐου, ώρα 7 μμ. σε αίθουσα του Γυμνασίου. α) Ομιλία από τον κ. Μανόλη Μεγαλοκονόμο, προσωπικό ρεπόρτερ του Ε. Βενιζέλου, με θέμα «Ο Βενιζέλος και οι αλύτρωτοι» β) Προβολή διαφωτιστικών με ομιλία από τον ίδιο.

Την 15η και ώρα 7,30 στον ίδιο χώρο έγινε προβολή ντοκυμανταίρ του Τζων Βεϊντόγλου, «Μνήμη Μ. Ασίας», Ακολούθησε ομιλία από τη λαογράφο – συγγραφέα κ. Κολιοπούλου – Γρίβα, Γεν. Γραμμ. της Εστίας Ν. Σμύρνης, με θέμα: «Οι Ελληνίδες της Μ. Ασίας».

Στη διάρκεια των εκδηλώσεων, που παρακολούθησαν αρκετοί Κονιτσιώτες – ιδίως τη δεύτερη μέρα – λειτούργησε και έκθεση φωτογραφίας και βιβλίου. Η έκθεση ήταν πραγματικά αξιόλογη και οι οργα-

νωτές (κυρίως η φιλόλογος διδα Χαρά Μιχαηλίδου) είναι άξιοι συγχαρητηρίων.

- Την 17 Μαΐου η τοπική Επιτρ. Ειρήνης έκανε συγκέντρωση στην πλατεία, όπου ο λέκτορας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων κ. Παπαμιχαήλ μίλησε για τα Πυρηνικά.

- Στις 15 – 5, μετά από παρακολούθηση, η αστυνομία Κόνιτσας συνέλαβε στο χωριό Πάδες τον Κων/νο Δαδιώτη που είχε φέρει από τη Λάρισα φυταριά από χασίς για να το φυτέψει σε κάποιο ερημικό σημείο του δάσους. Ευτυχώς που πιάστηκε στο φύτεμα και έχασε έτσι τη συγκομιδή και τη διάθεση του προϊόντος.

- Στις 24 – 5 μέλη της Ορειβ. Ομάδας Κόνιτσας κλάδεψαν και καθάρισαν αρκετά δέντρα (πεύκα, πλατάνια κ.α) στο δρόμο που αρχίζει από τον Αη Γιάννη και πέρα. Η αρχή έγινε από τις ιτιές της κεντρ. Πλατείας.

Θα είναι πολύ χρήσιμο αν γίνονταν αυτό τακτικά και από όλους τους συλλόγους, γιατί αυτά τα δέντρα που φυτεύει μόνη της η φύση δε θέλουν περισσότερη φροντίδα από ένα καθάρισμα που συντελεί στη γρήγορη ανάπτυξή τους. Το παράδειγμα των Ορειβατών ας το μιμηθούν και άλλοι. Ένα – δυό απογεύματα απουσίας από τα καφενεία θα μας βοηθήσουν να καθαρίσουμε τα δέντρα σ' όλους τους δρόμους.

- Στις 25 – 5 έγιναν αρχαιρεσίες στο Σωμ. Οικοδόμων και εκλέχτηκε το νέο Συμβούλιο με τους εξής: Νικ. Κυρτσόγλου, πρόεδρο. Στεφ. Βρόικο, αντιπρόεδρο. Κυριάκο Μησακούλη, γραμματέα. Δημ. Σχισμένο, Ταμία, Παύλο Βόσιο, μέλος.

- Στις 25 – 5 έγινε στην αίθουσα του Γυμνασίου διάλεξη από τον κ. Τζων Κλεφρέζα ακτινοφυσικό του Πανεπ. Ιωαννίνων με θέμα: Η ραδιενέργεια και οι επιπτώσεις της στον άνθρωπο και ιδιαίτερα στα παιδιά. Συγκεντρώθηκε πολύς κόσμος και λόγω του μεγάλου ενδιαφέροντος του

κοινού επακολούθησε συζήτηση με πολλές ερωτήσεις σχετικές με το θέμα.

- Στις 25 – 5 από μέλη της Ορειβ. Ομάδας πραγματοποιήθηκε εκδρομή στο Μοναστήρι Στομίου. Αυτόν τον καιρό πολλές ομάδες Γερμανών με κανώ διαπλέουν τον Αώο από Βοβούσα μέχρι το πέτρινο γεφύρι της Κόνιτσας. Χρόνο με το χρόνο, όλο και περισσότεροι λάτρεις του Καγιάκ απολαμβάνουν την άγρια γοητεία του σπόρ και της χαράδρας το κακό είναι ότι οι «καγιακίστες» είναι ξένοι (κυρίως Γερμανοί) και σπάνια βλέπουμε Έλληνες. Ας ελπίσουμε, στο μέλλον να τους μιμηθούμε κι εμείς.

- Στις 30 Μαΐου αναχώρησε για Αυστραλία οικογενειακώς από το Μάζι, ο Ζώης Κυρίτσης, μετά από Παραμονή ενός χρόνου στην πατρίδα.

- Από την Αυστραλία επέστρεψε στο χωριό του Πηγή ο συμπατριώτης και φίλος του Περιοδικού μας Α. Κεφάλας.

- Ο φετινός Μάης ήταν αρκετά βροχερός με πολύ ζωνή βλάστηση.

- Ο Ιούνιος ήρθε κι αυτός με βροχές και μπόρες. (ζημιά στα τριφύλλια αλλά και ωφέλεια για το ξέπλυμα της ραδιενέργειας...)

- Στον κινηματογράφο «ΟΛΥΜΠΙΟΝ» έγινε μουσική εκδήλωση από τους μαθητές του ακορντεόν και του αρμόνιου, με τη λήξη των μαθημάτων. Από το Σύλλογο γυναικών προσφέρθηκαν στους μαθητές βιβλία ως ανάμνηση της γιορτής (7 – 6 – 86).

- Την Κυριακή 8 – 6 ποδοσφ. ομάδα της Πίνδου μαζί με 300 περίπου φίλαθλους Κονιτσιώτες αναχώρησαν για τ' Αργυρόκαστρο όπου έγινε ποδοσφαιρικός αγώνας με την ομάδα και αποτέλεσμα 6 – 3 υπέρ της Αλβανικής ομάδας. Τους Κονιτσιώτες υποδέχτηκαν με μεγάλη εγκαρδιότητα και άψογη περιποίηση.

Φαγοπότι πλούσιο, ξενάγηση σε μουσειά και λαϊκά γλέντια με κλαρίνα. Μέσα στ' άλλα έγινε και αντάμωμα πολλών Κο-

νιτσιωτών με συγγενείς τους της Δροπολίτικης ελληνικής Μειονότητας. Οι Κονιτσιώτες γύρισαν με τις πιο καλές εντυπώσεις τους και εύχονται να ξαναγίνει κι άλλη φορά τέτοιο αντάμωμα.

- Το απόγευμα της 11 – 6, στην αίθουσα του Εξ. Συλλόγου ο αγρ. γιατρός Παν. Τούλας μίλησε για τον «καρκίνο του μαστού». Μετά την ομιλία έγινε συζήτηση. Την πρωτοβουλία της συγκέντρωσης είχε ο Συλλ. Γυναικών.

- Την Κυριακή 15 – 6 τελέστηκε θεία λειτουργία στον Αγ. Κοσμά με τη συμμετοχή και εκατό νέων των Χριστιανικών κινήσεων Βόλου και Θεσσαλονίκης.

- Εκδρομή από το γνωστό διοργανωτή κ. Γ. Μπαρμπούτη πραγματοποιήθηκε στη Λευκάδα – Πάργα με πούλμαν την 15 – 6.

- Στο Σπίτι του παιδιού Αετόπετρας η Αρχηγός Καίτη Πρίτση την 15 – 6 έκανε συνεστίαση στους κατοίκους του χωριού.

Στο τέλος της εκδήλωσης προβλήθηκαν από το Σ. Τουφίδη έγχρωμες διαφάνειες (σλάιτς) με τοποία από την περιοχή Κόνιτσας και από διάφορες πόλεις της Αλβανίας.

- Στην Κόνιτσα άρχισαν οι ζυμώσεις για την κατάρτιση συνδυασμών.

- Όπως κάθε χρόνο, έτσι κι εφέτος δόθηκαν στα σχολεία της Κόνιτσας χρηματικά βραβεία στους καλύτερους μαθητές της έκτης τάξης. Τα χρήματα προήλθαν από τους τόκους ενός χρηματικού ποσού που έχει καταθέσει στην Τράπεζα ο κ. Χαρίλ. Πρωτοσυγκέλου, όπως αναφέραμε και σε προηγούμενο τεύχος.

Βραβεύτηκαν: Στο Α' Δ. Σχολείο, οι μαθήτριες, Ιωάννα Τζιάλλα, Μαγδαληνή Γρέντζιου, Εριφύλη Γκίκα.

Στο Β' Δ. Σχολείο οι μαθητές: Κων/νος Παπαγεωργίου, Βασίλ. Σπανός, Θωμάς Στυλιάρης, Σοφία Γάκη.

Στο Γ' Δ. Σχολείο: Οι μαθητές, Γιάννης Τουφίδης, Γιάννης Ιωάννογλου, Σπύ-

ρος Βλάχος, Ευανθία Διαμάντη.

• Το βράδυ της 27 – 6 με την προσέλευση πλήθους κόσμου από την Κόνιτσα και των κοντινών χωριών έγιναν τα εγκαίνια ενός νέου ξενοδοχείου στην περιοχή μας. Το τουριστ. ξενοδοχείο «ΦΑΡΑΓΓΙ» του Κωστ. Καλτσούνη από την Κλειδωνιά χτίστηκε λίγο πιά κάτω από την πέτρινη γέφυρα Βοϊδομάτη και έχει 22 κρεβάτια, εστιατόριο και όλους τους απαραίτητους χώρους.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

Γεννήσεις: Στις 5 – 6 ο Σπύρος και η Άννα Παπαβασιλείου απόχτησαν αγοράκι.

• Στις 16 – 6 ο Ευγένης και η Ελπίδα Χούσου απόχτησαν αγοράκι.

• Ο Βαγγέλης και η Μερόπη Μακαρίου απόχτησαν την 10 – 5, κοριτσάκι.

• Την 26 – 6 απόχτησαν το δεύτερο αγόρι ο Δημ. και η Βιβή Ράγγα.

Βαφτίσεις: Στις 5 – 5 βάφτισαν την κορούλα τους, ο Σταύρος και η Φρ. Γαϊτανίδη και η νεοφώτιστη πήρε το όνομα Αγγελική.

• Την ίδια ημερομηνία έγινε στην Κλειδωνιά η βάφτιση της κόρης του Δημ. και της Ευθαλίας Καλτσούνη. Η ανάδοχος Αγγ. Μπουκοβίνα – Ζήδρου, έδωσε το όνομα στη νεοφώτιστη, Αλκμήνη.

• Στις 6 – 5 ο Παναγιώτης και η Αγαθή Ζαχαροπούλου βάφτισαν την κορούλα τους, Αναστασία. Ανάδοχος ο Αλεξ. Παπάς.

Αρραβώνες:

• Στις 17 – 5 ο Αντώνης Ζιάκος από τον Αμάραντο, με την Ελένη Γιάννη Γαϊτανίδη από την Κόνιτσα.

• Στις 25 – 5, ο Γιάννης Β. Μουρεχίδης με την Λίτσα Κίτση από τη Φούρκα.

• Μέσα στον Ιούνιο άρχισε η λειτουργία των λουτρών Αραμάντου και την πρώτη Ιουλίου λειτουργούν και τα λουτρά Καβασιλών. Φέτος τα Καβασιλιώτικα λουτρά θα είναι πιά οργανωμένα.

Γάμοι: Στις 9 – 3 έγιναν οι γάμοι του Γιάννη Πολύζου και της Ρούλας Στεφάνου, στην Κόνιτσα.

• Στις 5 – 6 έγιναν οι γάμοι του Βασίλη Θ. Ζήδρου και της Όλγας Μπόμη στην Κόνιτσα.

• Στις 21 – 6 παντρεύτηκαν στην Καλόβρυση, ο Γιώργος Κολόκας και η Μαρία Τσουμάνη.

• Στις 22 – 6 παντρεύτηκε την Αναστασία Κωστή ο Κων. Γαργάλας στην Κόνιτσα.

• Την 29 – 6 στην Κλειδωνιά έγιναν οι γάμοι του Άγγελου Καραφλιά και της κόρης του παπα Δήμου Κέντρου. Ελένης.

Θάνατοι: Πέθανε στη Θεοτόκο η Χρυσούλα, σύζυγος Χρήστου Μπλιθικιώτη σε ηλικία 39 χρόνων.

Στις 14 – 5 πέθανε στην Αθήνα και κηδεύτηκε στην Κόνιτσα την 15 – 5 ο Χαράλ. Γαϊτανίδης ηλικίας 62 χρόνων.

• Στις 23 – 5 ο Κων. Στεφάνου 66 χρόνων πέθανε στην Αθήνα και κηδεύτηκε στην Κόνιτσα.

• Σε ηλικία 39 χρόνων πέθανε στη Γερμανία ο δάσκαλος Παύλος Καρανικούλης και η κηδεία του έγινε στο χωριό του Κέντσικο την 23 – 5.

• Πέθανε στην Κόνιτσα και τάφηκε στο χωριό της Ελεύθερο την 19 – 6, η Βασιλική Κατή 94 χρόνων.

• Την 26 – 6, πέθανε και κηδεύτηκε στη Λυκόρραχη ο Μιχ. Φασούλης ηλικίας 58 χρόνων.

• Την ίδια μέρα στην Κόνιτσα, έγινε η κηδεία του ζαχαροπλάστη Αποστ. Παπαμιχαήλ ηλικίας 57 χρόνων που πέθανε ξαφνικά.

ΠΗΡΑΜΕ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ – ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ

Ίδρυμα Κλεάρχου Παπαδιαμάντη	15.000
Πορφυριάδη – Αλαζανόγλου Αφροδίτη	
Γαλλία Γαλλ. Φράγκα	150
Σκορδάς Νίκος USA Δολλάρια	25
Οικονομίδης Χρήστος USA Δολλάρια	25
Μάντζος Παύλος Γερμανία Μάρκα	50
Κρέμος Δημήτριος Αθήνα	6.000
Νούτσης Κώστας, Αθήνα	3.000

Λυμπερόπουλος Νικήτας, Κέρκυρα .	2.000	Πασιάς Χρήστος, Ηλιόραχη	1.000
Τζιουμάκας Γιάννης, Αθήνα	2.000	Κολόκας Παναγιώτης, Ηλιόραχη	1.000
Υποκατάστημα Εμπορικής Τράπεζας		Ζωή Γεωργίου Οικονόμου, Αθήνα	1.000
Κόνιτσας	2.000	Σπανός Γιάννης Αθήνα	1.000
Κοινότητα Δροσοπηγής	2.000	Γιούσος Ελευθέριος, ...	1.000
Βυρτώνη Μελλομένη Θεσ/κη	1.500	Αδελφότητα Λυκόραχης, Αθήνα	1.000
Σύλλογος Ασημοχωρίου Αθηνών	1.500	Ζώης Θωμάς, Αθήνα	1.000
Σέρρας Ηλίας, Κόνιτσα	1.500	Κράλιος Κώστας, Αθήνα	1.000
Κασινόπουλος Γιώργος, Βόλος	1.000	Νικάς Μιχαήλ, Αθήνα	1.000
Μπούσμπουλας Βασίλης, Κόνιτσα ...	1.000	Γουσγούνης Μιχ., Αθήνα	1.000
Σδούκου Μαρία, Αθήνα	1.000	Γιούτσος Γεώργιος, Αθήνα	1.000
Τσίπας Νίκος	1.000	Αθανασόπουλος Κώστας, Αθήνα	1.000
Ντούτης Δημητρ. Θεσ/κη	1.000	Κούσιου Λουίζα, Αθήνα	1.000
Παπαδημούλης Κων/νος Αθήνα	1.000	Κούσιου Μαίρη, Αθήνα	1.000
Μαρτσέκης Κώστας	1.000	Σκούφιας Δήμος, Αθήνα	1.000
Φασούλης Σωτήριος, Κεφαλοχώρι ...	1.000	Μάτσικα – Παρασκευοπούλου Ουρα –	
Ασημακόπουλος Στέφανος, Κέρκυρα	1.000	νία Θεσ/κη	1.000
Ταπεινόπουλος Γιώργος, Θεσ/κη	1.000	Φασούλης Φάνη, Αθήνα	1.000
Τάγκα – Πολύζου Πηνελόπη, Αγρί-		Γιούσος Κώστας, Αθήνα	800
νιο	1.000	Σκανδάλης Γιάννης, Κόνιτσα	700
Κατσάνος Φώτιος, Ρόδος	1.000	Αποστόλου Κώστας Κόνιτσα	700
Κυρίτσης Βαγγέλης, Κόνιτσα	1.000	Γκράσος Χρυσόστ. Θεσ/κη	600
Φούντας Αθανάσιος	1.000	Τσιλίφης Γιώργος, Τράπεζα	600
Κοινότητα Ελευθέρου	1.000	Καραμπέτσης Βασίλης Αθήνα	500
Κοινότητα Μαζίου	1.000	Παπακώστας Στέργιος Θεσ/κη	500
Γεωργίου – Στεφάνου Βάσω		Εκπολιτιστικός Σύλλογος Παλαιο –	
Αθήνα	1.000	σελίου	500
Βλάχος Βασίλης	1.000	Πλατής Παναγιώτης Αλεξάνδρεια	
Στρατσιάνης Μ. Χρήστος	1.000	Ημαθίας	500
Τάτσης Θανάσης	1.000	Τσανάδης Δημ. Αθήνα	500
Λαζογιάννης Γιάννης, Κόνιτσα	1.000	Βουρδούκας Βαγγέλης, Αθήνα	500
Χούσος Σπύρος, Πειραιάς	1.000	Δήμου Ηλίας Πηγή	500
Χατζής Χαρίλαος, Αθήνα	1.000	Σπανός Θανάσης Πηγή	500
Κοντοκάλης Μιχάλης, Θεσ/κη	1.000	Παππός Γεώργιος Αθήνα	500
Κοινότητα Πληκατίου	1.000	Παπακώστα Ευδοξία Αθήνα	500
Μπούνας Θ. Πέτρος, Γιάννινα	1.000	Παπαχρήστος Βαγγέλης Κόνιτσα	500
Μαργαρίτης Κώστας Αθήνα	1.000	Δερβένη Ελένη, Αθήνα	500
Τσουμάνη Ελευθερία Αθήνα	1.000	Γαργάλης Θύμιος, Αθήνα	500
Κίτσιος Κώστας Κόνιτσα	1.000	Γαργάλης Γιώργος, Αθήνα	500
Γκότζος Δημήτρης, Αθήνα	1.000	Γαργάλης Θεόδωρος, Αθήνα	500
Λίντας Νέστωρ, Λουτράκι	1.000	Έξαρχος Σωτήριος Πειραιάς	500
Φούντου Μαρίκα, Αθήνα	1.000	Καρράς Παναγιώτης Αθήνα	500
Καρράς Αναστάσιος, Αθήνα	1.000	Καρράς Μηνάς, Αθήνα	500
Τσάγκας Γιάννης, Αθήνα	1.000	Καρράς Βαγγέλης, Αθήνα	500
Λέτσιος Νίκος, Γιάννινα	1.000	Δήσιος Γιώργος Αθήνα	500
Ρίζος Βασίλης, Γιάννινα	1.000	Θεοδοσίου Χρήστος, Αθήνα	500
Λιόγκας Λάζαρος, Γιάννινα	1.000	Παπανώτης Θωμάς, Αθήνα	500
Μήτσης Κώστας Θεσ/κη	1.000	Ανδρεάδης Χρήστος, Αθήνα	500
Ξάνθος Μιχάλης, Αθήνα	1.000	Τσάγκας Ιωάννης, Αθήνα	500
Κανάτσης Τάσος, Κόνιτσα	1.000	Χούσος Θανάσης Κόνιτσα	500
Φίλιος Σπύρος, Αθήνα	1.000	Στεφανίδης Στέφανος Θεσ/κη	500
Ζήκος Ζήσης, Λάρισα	1.000	Νάτσης Δημητρ. Αθήνα	500